

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

2^E JAARGANG

WOENSDAG 3 JANUARI 1917

No. 53

INHOUD

	Blz.
INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN	1
EENHEID	2
80 Millioen voor goedkope levensmiddelen	3
Het Centraal-Afrikaansche geding	5
Emissies in 1916	7
De economische toestand in Brazilië	7
BOEKAANKONDIGING	8
REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	8
MAANDCIJFERS:	
Emissies in December 1916	9
Nederlandsche handelsstatistiek	10
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	11—19
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Het secretariaat van het weekblad is gevestigd te Rotterdam, Pieter de Hooghweg 122, telefoon no. 3000.

Bijdragen en mededeelingen, den inhoud betreffende, gelieve men te zenden aan het secretariaat.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland, f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richt men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.

3 JANUARI 1917.

Aan het einde van het jaar 1916 verkeerde de Nederlandsche geldmarkt in een beduidend vastere stemming dan bij den aanvang van het jaar. Ook gedurende deze laatste korte berichtswEEK met nauwelijks vier werkdagen was de stemming vast. Particulier disconto vond slechts moeilijk plaatsing tot 4½ à 4¾ pCt. De prolongatierente noteerde den eersten beursdag 4, daarna 4½ pCt. Toch was op den laatsten dag reeds te bemerken, dat aan de geldbehoefte voor de jaarswisseling was voldaan. Het nieuwe jaar opende reeds gemakkelijker met een notering van 4 pCt. zowel voor disconto als voor prolongatie. Moge deze verruiming ten goede komen aan de inschrijving op de nieuwe Nederlandsche Staatslening, welke deze week is opengesteld, opdat ook deze weder ruim volteekend worde.

* * *

In vergelijking met het vorige jaar is de positie van onze geldmarkt wel veel moeilijker geworden. Toen waren de laatste maanden van het jaar verlopen

onder een steeds, zij het ook langzaam, dalen der koersen, nu integendeel werd de tendenz van week tot week vaster. Toen bijna dagelijks goudzendingen, welke in de eerste maanden van het nieuwe jaar steeds grooter werden, nu reeds maanden lang weinig of geen nieuw goud en op meer dan één neutraal land de wisselkoersen in ons nadeel. In de wijze van betaling door het buitenland heeft een groote ommekeer plaats gevonden: ook ten onzent zijn de credieten aan vreemde, met name oorlogvoerende, landen voortdurend aanzienlijker geworden. Waar ook de algemeene handelspositie van ons land stellig niet is verbeterd, is een dergelijke geldruimte, als 1916 ons bracht, voor 1917 nauwelijks te verwachten.

* * *

De weekstaat van de Nederlandsche Bank opemaakt op den laatsten werkdag van het jaar, weerspiegelt getrouw de groote geldvraag voor de jaarwisseling. De binnenlandsche wisselportefeuille vermeerderde met 10 millioen, de beleeningen met 8 millioen. Daar de regeering ook over circa 14 millioen beschikte, ging de omloop van bankbiljetten met circa 30 millioen vooruit. De overige hoofden ondergingen weinig verandering.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Op 29 December 1916 werd in eene te 's-Gravenhage gehouden bijeenkomst opgericht de vereeniging „Instituut voor Economische Geschriften”.

De vereeniging stelt zich ten doel het bevorderen van de studie van economische en economisch-politieke vraagstukken in den ruimsten zin en de verbreiding van kennis dienaangaande.

Zij tracht dit doel te bereiken:

a. door het uitgeven van het weekblad „Economisch-Statistische Berichten”;

b. door het uitgeven of het bevorderen van het uitgeven, hetzij alleen, hetzij in samenwerking met anderen, van zoodanige andere geschriften op het gebied der vereeniging, als nader zal worden beslist.

De Raad van Beheer bestaat uit de volgende leden:

Mr. G. Vissering, voorzitter, Prof. Mr. G. W. J. Bruins, secretaris, Mr. K. P. van der Mandele, penningmeester, Jhr. Mr. L. H. van Lennep, Mr. Q. J. Terpstra, Prof. Mr. P. J. M. Aalberse, Prof. Mr. D. van Blom, C. L. Bressers, G. S. de Clercq, H. Colijn, Mr. H. L. Drucker, Mr. J. C. A. Everwijn, Joan Gelderman, J. van Hasselt, Mr. P. Hofstede de Groot, Mr.

R. E. Kielstra, A. G. Kröller, A. C. Mees, Abram Muller, Phs. van Ommeren Jr., Mr. R. J. H. Patijn, Jhr. Mr. A. M. Snouck Hurgronje, C. F. Stork, Mr. W. Suermondt Lzn., E. den Tex, Mr. L. J. A. Trip, Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart, Prof. Mr. C. van Vollenhoven, Dr. F. G. Waller en F. M. Wibaut.

Het Dagelijksch Bestuur wordt gevormd door de eerstgenoemde vijf leden van den Raad van Beheer.

De leiding van de werkzaamheden van het Instituut berust bij den Secretaris der Vereeniging, daarin wat het weekblad betreft bijgestaan door eene te vormen Raad van Advies, terwijl voor verdere publicaties van het Instituut nadere regelingen kunnen worden getroffen.

Voor het weekblad is voorts een vast secretariaat ingesteld, dat, dank zij de op hoogen prijs gestelde medewerking van de besturende colleges der Nederlandsche Handels-Hoogeschool, reeds in het afgelopen jaar voor zijn dagelijkschen arbeid in het gebouw der hoogeschool huisvesting mocht vinden.

* * *

Het weekblad „Economisch-Statistische Berichten” gaat thans zijn tweede jaar in. Voor de oorspronkelijke commissie van leiding — welke ten slotte was samengesteld uit de heeren Jhr. F. W. L. de Beaufort, Prof. Mr. G. W. J. Bruins, Mr. R. E. Kielstra, Jhr. Mr. L. H. van Lennep, Mr. K. P. van der Mandele, A. C. de Neeve, Nico J. Polak, Mr. Q. J. Terpstra en E. den Tex, terwijl het secretariaat achtereenvolgens werd waargenomen door Mr. H. G. Krönnenberg en Mr. Dr. H. Frijda — treedt een nieuwe organisatie in de plaats. De hoofdlijnen van het weekblad zullen hierdoor niet veranderen. Het blijven „Berichten” op economisch en economisch-politiek gebied, vrij van elke bijzondere strekking. Hoofddoel blijft vermeerdering van kennis omtrent het groote economische gebeuren van onzen tijd, een taak, in toenemende mate van nationale beteekenis.

Een redactie, welke voor den inhoud heeft op te komen, wordt ook thans niet ingesteld. Naast den blijvenden steun van een Raad van Advies uit het praktische bedrijfsleven is samenwerking van allen in den lande, wien zelfstandige Nederlandsche voorlichting op dit gebied ter harte gaat, en van onze landgenooten in de koloniën en in den vreemde onmisbaar, wil het blad zijn taak kunnen vervullen. Met vol vertrouwen doet de Raad van Beheer voor deze medewerking een beroep op zijne landgenooten.

EENHEID.

Den 5en Januari 1916 verscheen het eerste nummer van een nieuw weekblad onder den titel van „Economisch Statistische Berichten”.

Het vermoeden, meer nog de overtuiging, werd in het eerste nummer uitgesproken, dat aan een dergelijk weekblad behoefte zou bestaan; niettemin was het voorloopig niet meer dan eene poging, door een aantal jongeren in ons land gewaagd.

De verwachtingen zijn niet beschaamd; ik zou zelfs durven beweren, dat zij werden overtroffen door de uitkomst; de belangstelling door het geheele land bleek zeer groot, en steeds klimmènd. Het bewijs werd dus geleverd, dat met volle waardeering voor den arbeid van andere economische geschriften, die als periodieken met langere tusschenpoozen verschijnen, een weekblad bevattende de meest actueele gegevens, en toelich-

tingen van de belangrijkste gebeurtenissen van den dag in den vorm van berichten, zeker reden van bestaan had.

De oorspronkelijke oprichters hebben hierin aanleiding gevonden hun opzet nog eens te herzien, ten einde leemten, die zij zelve zeer goed gevoelden, aan te vullen en het plan in de toekomst op nog breedere grondslag door te voeren.

Daarom werd besloten het weekblad over te dragen aan een nieuw op te richten lichaam, samengesteld uit een aantal personen van allerlei richting en levensopvatting, waardoor het zuiver economische, en wel bepaaldelijk, (als ik het met een vreemd woord mag noemen), commercieel-economisch karakter van deze wekelijksche uitgave zou worden gewaarborgd. Geen partijblad, geen strijdblad, maar eene stem welke zich wekelijks doet hooren om ons land mede op de hoogte te houden van het gebeuren in eigen kring en de verwachtingen in de naaste toekomst, en vooral ook van de voornaamste gebeurtenissen op economisch en economisch-politiek gebied in het buitenland, thans meer dan ooit voor ons van beteekenis, nu bijna iedere dag nieuwe problemen brengt, waarmede onze volkswelvaart is gemoeid.

Op een der laatste dagen van het wegvliedende jaar is dit nieuwe doel bereikt, en ik geloof niet te veel te zeggen wanneer ik dit een buitengewoon gelukkig verschijnsel van eene eenheid van zin in ons land noem. Het is een waardig besluit van een jaar vol zorg voor de belangen van ons land in Europa en zijne Koloniën te midden van den vreeselijken wereldoorlog: personen van zeer uiteenlopende richtingen hebben hier de handen ineen geslagen om een gemeenschappelijk doel van zakelijke voorlichting ten bate van het algemeen te bereiken.

Duidelijk werd dit besef getoond op de samenkomst van Vrijdag 29 December in een der zalen van het Genootschap Pulchri Studio in Den Haag, alwaar staande de vergadering de Vereeniging: „Instituut voor Economische Geschriften”, werd opgericht, en door velen, niet aanwezigen, is aan dit besef nader per brief uiting gegeven.

Met waardeering van ieders meening in de groote maatschappelijke en politieke vraagstukken, hebben wij thans meer dan ooit in Nederland en zijne Koloniën aaneensluiting noodig om ons volksbestaan te handhaven. Verbreiding van kennis, zoowel onder ons zelve als voor het buitenland, is een eerste eisch, vooral nu in den oorlogstoestand nog meer dan anders onjuiste berichten over ons land en zijne bedoelingen opduiken. Willen wij echter de waarheid naar buiten kenbaar maken, dan moeten wij eerst in eigen kring ook op het gebied der feiten goed voorlicht zijn.

„Eenheid” is het schoone parool waaronder deze nieuwe Vereeniging in het leven is geroepen; die eenheid moeten wij niet alleen op militair en politiek gebied naar buiten toonen, ook de mannen van onzen handel, scheepvaart, industrie, landbouw, bankwezen moeten van hare noodzakelijkheid doordrongen zijn. Onder de bewoners van ons land is van oudsher eene onmiskenbare neiging waar te nemen tot splitsing van belangen, tot onderlinge bestrijding om binnen eigen kring boven anderen eenen voorrang te verkrijgen. Bestaat niet meermalen een overdreven angst voor het samengaan met een ander, dat men zijn eigen egoïstische belangen daarmede zou kunnen schaden? Toch is die angst nu en dan niet geheel zonder grond, omdat een ander kenmerk niet zelden onder onze Hollanders wordt aangetroffen: de zucht om over anderen den baas te spelen in de hoop daarmede eigen belangen op den voorgrond te dringen, of in de oogen van het tot oordeelen niet zeer bevoegde publiek een aureool te verwerven. Het moge zijn, dat dergelijke pogingen welbeschouwd slechts een symptoom zijn van kleinsteedschheid, hier misschien beter te noemen kleinlandschheid — zij doen onnoemelijk veel kwaad,

omdat zij onderlingen argwaan aanwakkeren waar wederzijdsch vertrouwen in elkanders oprechte bedoelingen en aaneensluiting juist zoo dringend noodig zijn.

Daarom is die uiting van eenheid in het laatst van het jaar 1916 voor ons land een zoo gelukkig verschijnsel.

Moge dit eene goede voorbode zijn voor het streven dezer jonge Vereeniging, moge het nieuwe Instituut een steentje kunnen bijdragen tot de vorming van kracht en samenwerking in Nederland, daaronder begrepen zijne Koloniën, en van geheel Nederland tegenover den vreemde.

Laat het ons vergund zijn met die verwachting ook in deze hoogst zorgvolle tijden voor de toekomst uit te spreken een „Omnia Fausta.”

G. VISSERING.

Amsterdam, 31 December.

80 MILLIOEN VOOR GOEDKOOPE LEVENSMIDDELEN.

In Januari zal de Tweede Kamer in de afdelingen te onderzoeken hebben het bekende wetsontwerp, waarbij een bedrag van f 80.000.000 wordt gevraagd voor de uitvoering der Distributiewet. Met de cijfers voor zich zullen de Staten-Generaal te beslissen hebben, of zij hun medewerking willen verlenen tot de voortzetting op zoo groote schaal van een bedeeling met levensmiddelen voor rekening van Rijk en gemeenten.

Een beslissing van gewicht. De Distributiewet toehent wel het geval *ondersteld*, dat levensmiddelen beneden kostprijs verkrijgbaar zullen worden gesteld, maar *voorgeschreven* heeft zij het niet. De wet behoudt haar beteekenis ook wanneer de taak der overheid er zich toe bepaalt om goederen, waarover de Regeering door haar consenten-politiek de beschikking heeft gekregen, tegen den kostenden prijs onder het binnenlandsche publiek te brengen. Er kan dus niet gezegd worden, dat het pleit bij de totstandkoming der Distributiewet reeds is beslist en het gelijktijdig daarmede toegestane crediet van 20 millioen was een slag in de lucht, door geen enkele cijferaming gesteund.

Het is misschien niet overbodig hierop eens met nadruk de aandacht te vestigen. Men zou minister Posthuma onrecht aandoen, zoo men hem als den minister der levensmiddelenbedeeling zou willen kenschetsen. Hij is evenzeer de man, die op vernuftige wijze verband heeft gelegd tusschen de uitvoerconsenten en de binnenlandsche consumtie. Als voorwaarde voor het verkrijgen van een vergunning tot uitvoer van een bepaalde hoeveelheid goederen is de exporteur verplicht een zeker quantum (dat zich tot de te exporteerden hoeveelheid verhoudt in een door de Regeering vooraf bekend gemaakte verhouding) tegen een bepaalden prijs ter beschikking van den Minister te stellen, die dat door bemiddeling van de gemeentebesturen tegen den kostprijs distribueert.¹⁾

Dit is een volkomen gezond stelsel, waardoor de binnenlandsche verbruiker mede geniet van de hooge prijzen, welke het buitenland voor onze producten geeft. De willekeur, welke bij elk stelsel van consenten wel onvermijdelijk zal zijn, wordt zeer getemperd doordat de waarde der consenten wordt gedrukt; de hoeveelheid, welke voor binnenlandsch verbruik beschikbaar moet worden gesteld en de daarvoor te ontvangen prijs bepalen toch mede wat het consent den exporteur waard is. De Regeering, die deze voorwaarden maandelijks herziet, heeft het daardoor in

de hand den uitvoer meer of minder aantrekkelijk te maken, al naar gelang dit met het oog op de behoeften van ons eigen land wenschelijk voorkomt. Tasterderwijs brengt zij aldus de verschillende belangen in evenwicht.

Dit stelsel, dat, naar ik meen, het eerst volledig ten aanzien van het varkensvleesch is toegepast, wordt nog steeds gehandhaafd en het is daaraan te danken, dat — zooals in de toelichting tot het 80-millioen ontwerp wordt vermeld — de beschikbaarstelling van groenten, margarine, boter, kaas, eieren en zeevisch althans voorloopig zonder kosten voor de kassen van Rijk en gemeenten kan geschieden.

Dat velen tot voor kort van die distributie nog niet veel hebben bemerkt, ligt niet aan het systeem. Een groot gecentraliseerd Rijksbedrijf is niet maar zoo in eens uit den grond te stampen; indien hier fouten van organisatie mochten zijn begaan, ware het zeker alleszins vergeeflijk. Het stelsel vergt bovendien een groote mate van medewerking van den kant der gemeentebesturen, die daarbij van de zijde van den kleinhandel een stillen tegenstand (soms nog niet eens zoo heel stil: denk aan de groentenrelletjes te Amsterdam!) te overwinnen hebben.

Daarnaast is de Minister nu allengs overgegaan tot beschikbaarstelling van allerlei artikelen beneden den kostprijs. Het begon, zooals bekend, in April 1915 met bruinbrood en dit bleef n.f. langen tijd het eenige, totdat, na de inwerkingtreding der Distributiewet in Augustus j.l., voor verschillende andere artikelen eenzelfde maatregel genomen werd. Het crediet van f 80.000.000 strekt nu voor de beschikbaarstelling van:

Ongebuid tarwemeel (voor bruinbrood)	f 30.000.000
Rogge	„ 4.500.000
Aardappelen	„ 6.600.000
Rundvet	„ 2.000.000
Spek	„ 150.000
Varkensvleesch	„ 23.500.000
Rijst	„ 4.900.000
Gort	„ 187.500
Havermout	„ 385.000
Melk	„ 7.000.000
Peulvruchten	„ 3.250.000
Turf	„ 300.000
Zachte zeep	„ 5.250.000
Tezamen	f 88.022.500

waarvan $\frac{9}{10}$ voor het Rijk en $\frac{1}{10}$ voor de gemeenten.

88 millioen in één jaar, ten laste van het Rijk en de gemeenten, vormen dus den prijs, waarvoor bovenstaande artikelen ten deele belangrijk, ten deele weinig beneden den kostprijs voor ieder, die er gebruik van maken wil, verkrijgbaar zullen worden gesteld.

Is er reden voor deze bedeeling in natura, in een ongekenden omvang en in den slechtst denkbaren vorm, immers zonder enig onderzoek naar de behoeften van den bedeelde?

Ik kan het best oordeelen over den toestand in Zuid-Holland en vind daar op het platteland een welvaart als nimmer tevoren. Landbouw, veeteelt, scheepsbouw, visscherij, al deze bedrijven beleven tijden van nooit gedachten bloei. Niet de ondernemers alleen profiteeren daarvan; de welvaart deelt zich — gelukkig — in ruime mate mede aan de arbeiders. Schaarschte aan werkkrachten, vooral veroorzaakt door de mobilisatie, heeft overal de loonen tot een groote hoogte opgedreven; f 3 à f 3,50 per dag is — naar een Burgemeester uit het hartje van Zuid-Holland mij mededeelde — volstrekt geen zeldzaam loon meer. Een teekenend staaltje van den voorspoed (en een aanwijzing tevens, dat de hier geschetste toestand ook in andere provinciën voorkomt) is wel, dat de Minister van Binnenlandsche Zaken het noodig geoordeeld heeft er dezer dagen de aandacht der gemeentebesturen op te doen vestigen, dat jongens van 13 tot 16 jaar tegenwoordig hooge loonen verdienen, die het

¹⁾ Het stelsel heeft zich geleidelijk aan ontwikkeld. Reeds toen minister Treub nog aan Landbouw was, zijn enkele regelingen, waarin tusschen export en binnenlandsch verbruik verband werd gelegd, getroffen, zoo ten aanzien van suiker en boter. Daarbij werd echter, naar ik meen, de hulp der gemeenten nog niet ingeroepen.

bezoek van bierhuizen door die knapen zeer hebben doen toenemen, zoodat strafbepalingen tegen het bezoeken van dergelijke inrichtingen door jeugdige personen den Minister geraden voorkomen.

En de steden? Het valt uit den aard der zaak moeilijk met cijfers te bewijzen, dat ook daar over het algemeen de toestand geenszins van dien aard is, dat een zoo exceptioneele maatregel als de levensmiddelen-bedeeling gewettigd is. Enkele feiten kunnen daaromtrent echter wel een indruk geven.

Zoo ergens, dan zou in Rotterdam het gros der bevolking moeten lijden onder de tijdsomstandigheden, die het havenbedrijf voor een aanzienlijk deel hebben stopgezet. Men zou dus verwachten, dat bij het dunder worden van zoo talrijke artikelen van dagelijksch gebruik de gelegenheid om zich tegen ver verminderden prijs bruinbrood te verschaffen, door zeer velen zou zijn aangegrepen om een zoo groot mogelijk deel van hun voeding uit dit artikel te doen bestaan. Leerzaam zijn nu echter de cijfers, welke de Rotterdamse Commissie in zake Levensmiddelen in haar aan den Raad gericht rapport van 3 Maart 1916 (Volgn. 46 van de Bijlagen der Raadshandelingen) in dit opzicht mededeelt. Daaruit blijkt, dat in het tijdvak van 5 Juni tot 31 December 1915 door alle broodkaartenhouders tezamen in geen enkele maand meer dan 57,5 pCt. is verbruikt van de totale hoeveelheid, welke op de verstrekte broodkaarten had mogen worden, geconsumeerd. Dit cijfer spreekt te sterker, als men weet, dat het aantal personen, waarvoor broodkaarten in omloop waren, in bedoeld tijdvak nooit meer dan 330.000 heeft bedragen of nog niet $\frac{3}{4}$ van de totale bevolking (480.000 zielen), zoodat onder de broodkaartenhouders slechts een zeer klein percentage meergegoeden zullen zijn geweest.

Wil men meer recente en tevens meer gedetailleerde cijfers, dan verwijs is naar onderstaand tabeltje, mij welwillend door het Rotterdamsch Broodbureau verstrekt, waaruit te zien is hoeveel in de maand November jl. van elke 100 verbruikers 100 pCt. van de toegelaten hoeveelheid consumeerden, hoeveel er 90 pCt. verbruikten, hoeveel 80 pCt. enz.; een en ander onderscheidenlijk ten aanzien van een tweetal groote coöperaties, waarvan de eene haar leden onder de kleine ambtenaren enz. telt, de andere onder de werklieden.

Coöperatie van kleine ambtenaren enz.			Coöperatie van werklieden		
Aantal verbruikers	Uitgedrukt in procenten van het totale aantal	Percentage van het gebruik	Aantal verbruikers	Uitgedrukt in procenten van het totale aantal	Percentage van het gebruik
47	4.2	100	547	12.1	100
41	3.6	90	339	7.4	90
26	2.3	80	537	11.8	80
53	4.7	70	623	13.4	70
77	6.9	60	561	12.1	60
127	11.4	50	516	11.3	50
163	14.6	40	465	10.3	40
261	23.4	30	425	9.3	30
184	16.5	20	290	6.3	20
91	8.2	10	115	2.5	10
44	3.8	ben. 5	72	3.8	ben. 5

Hieruit blijkt, dat van de verbruikers uit de ambtenaren-coöperatie slechts 22 op de 100 een gebruik hebben van 60 pCt. of meer van de toegestane hoeveelheid. Bij de arbeiders-coöperatie is de verhouding, gelijk te verwachten was, eenigszins anders, maar ook daar verbruikt toch slechts 57 van de 100 consumenten 60 pCt. van het maximum.

Ook als men er nu rekening mede houdt, dat kinderen van boven de 2 jaar ten volle medetellen, volgt uit deze cijfers toch wel, dat ook onder de arbeiders zeer velen van de gelegenheid om zich het Regeeringsbrood te verschaffen, geen grooter gebruik maakten (en blijkbaar niet behoeften te maken) dan als een goedkope afwisseling van het gewone wittbrood.

Ten aanzien van andere steden heb ik zulke gedetailleerde gegevens niet. Wat Den Haag betreft werd mij medegedeeld, dat daar bij een coöperatieve vereeniging uit arbeiderskringen het gemiddeld verbruik slechts 40 pCt. van het toegelaten maximum bedraagt. Is het hiernaast nog noodig om een sprekend staaltje te geven van het feit, dat althans in de Residentie de toestanden wederom zoo goed als normaal geworden zijn, ik wijs er op, dat het plaatselijk steuncomité aldaar reeds eenige maanden geleden (ik meen in den voorzomer) zijn werkzaamheden heeft gestaakt.

Wil ik met al het bovenstaande zeggen, dat naar mijn meening alle Regeeringsbemoeiing ten aanzien van de volksvoeding zich zal kunnen beperken tot het distribueeren, tegen den kostprijs; van die artikelen, waarover zij door haar consentenstelsel de beschikking erlangt en van het door haar in binnen- of buitenland aangekochte graan? Geenszins. Ik meen alleen, dat het tijd wordt om niet langer botweg te generaliseeren. De duurte is algemeen, maar zij wordt niet algemeen gevoeld, omdat voor zeer talrijke groepen der bevolking een verhoogd inkomen een afdoend tegenwicht vormt.

Er schijnt helaas geen reden om aan te nemen, dat de verhoogde levensstandaard van korten duur zal zijn. Welnu, dan zullen voor ambtenaar, bediende of werkman het salaris of het loon, voor den kleinen nijvere de prijs van zijn product in overeenstemming moeten worden gebracht met de hoogere voortbrengingskosten. Deze beweging is reeds alom aan den gang, zij het dat de traktementsverhoogingen vooralsnog veel den vorm van duurtbeijlagen aannemen. Waarom dit proces kunstmatig tegenhouden ten koste van millioenen uit de staats- en gemeentekassen?

Natuurlijk zullen hier en daar tijdelijk buitengewone maatregelen getroffen moeten worden om de gedwongen werkloozen te ondersteunen, om de arbeiders van bedrijven, waar loonsverhoging nog niet mogelijk is, tijdelijk een bijslag te geven. Daarvoor dienen de steuncomité's en het zal billijk zijn, dat hier er daar, waar de behoeften te groot zijn om ze met plaatselijke hulp te lenigen, het Rijk dan wel het Koninklijk Nationaal Steuncomité bijspringt.

Met heel wat minder millioenen zal de Regeering dan in die enkele plaatsen of streken een steuncomité in staat kunnen stellen volledig te zorgen voor de verwezenlijking van het fiere woord van minister Treub in de eerste crisisdagen, dat er in Nederland geen honger geleden zal worden.

Hoe eerder op die wijze de terugkeer tot normale toestanden wordt gebaad, hoe beter, want dat de omstandigheden, die thans tot deze exceptioneele maatregelen hebben geleid, bij het sluiten van den vrede plotseling een einde zullen nemen, gelooft niemand. Integendeel: misschien beginnen de moeilijkheden eerst recht, wanneer straks bij demobilisatie honderduizenden werkkrachten hun plaats in het economische leven weder komen innemen.

Er is ten aanzien van den voornaamsten pos van bovenstaand verlangenlijstje — het *bruine brood* — nog een bijzondere reden om althans nu de beschikbaarstelling beneden den kostprijs te staken. Zooals dezer dagen in de dagbladen te lezen viel, zal zeer binnenkort een uiterst gestreng stelsel van broodkaarten voor alle soorten van brood worden ingevoerd. Men kan er zeker van zijn, dat de Regeering den geweldigen administratieven omslag, welken dit stelsel mede zal brengen, niet aan zichzelf, aan de gemeentebesturen, de bakkers en alle broodeters zou hebben opgelegd, wanneer de volstrekte noodzakelijkheid van beperking van het graanverbruik daartoe niet noopte. Is het nu te verdedigen om daarnaast een stelsel te handhaven, dat tot verspilling moet leiden? Het is onmogelijk het broodrantsoen zoo te stellen, dat het voor ieder hoog genoeg en voor niemand te hoog is. Dus zullen immer velen zich een overschot aan Regeeringsbrood kunnen verschaffen, dat zijn weg

zal blijven vinden naar de maag van koe, hond of kip, wanneer niet een redelijke prijsverhouding tusschen het voedsel van den mensch en het veevoeder wordt hersteld.

Nog een enkele opmerking eindelijk over een ander artikel van de lijst. Ik bedoel de *melk*. Het was wel bekend, dat onder de arbeidersklasse heel weinig melk gedronken wordt. Dit komt duidelijk uit in de cijfers, welke de heer J. Noordam te Rotterdam in het Ned. Tijdschrift voor Melkhygiëne van 7 December i.l. heeft gepubliceerd. Daarin zijn opgenomen de gegevens, welke verkregen worden bij een door hem over Rotterdam, 's-Gravenhage, Utrecht en Arnhem gehouden enquête. Het blijkt, dat het gemiddeld verbruik van een arbeidersgezin in deze steden varieert tusschen 0,5 en 1,1 L. per dag. De toeslag van 3 cent, waarop de Minister voor het eerste kwartaal van 1917 rekent, beteekent voor het arbeidersgezin dus slechts een wekelijksche besparing van 10 tot 22 cent en als niettemin ook deze maatregel verscheidene millioenen verslinden zal (over het eerste kwartaal 1917 reeds f 5.250.000), dan komt dit vrijwel uitsluitend aan de meer bemiddelden ten goede.

Het is niet zonder aarzeling, dat ik bovenstaande beschouwingen aan den drukker toevertrouw. Critiek te oefenen op maatregelen en voorstellen van minister Posthuma valt zwaar aan wie, zooals schrijver dezes, groote bewondering koestert voor de wijze, waarop deze bewindsman het geheele vraagstuk van onze productie en consumtie in den huidige oorlogstijd beheerscht, en aan wie zich ergert over de vaak zoo onbillijke en partijdige beoordeeling, waaraan hij blootstaat. Dat het voor den buitenstaander (en hoe velen zoo in als buiten de Staten-Generaal mogen zich in dezen tot de ingewijden rekenen?) onmogelijk is om het terrein, dat het 80-miljoen-ontwerp bestrijkt, geheel te overzien, moet enerzijds tot bescheidenheid stemmen, maar was mij aan den anderen kant een aansporing om — in het bewustzijn van noodzakelijk eenigszins eenzijdig te zijn — enkele indrukken en cijfers te geven, die met vele andere tezamen wellicht tot het vormen van een publieke opinie in deze moeilijke maar voor onze financiën en niet minder voor ons volkskarakter zoo uiterst belangrijke zaak kunnen leiden.

d. M.

HET CENTRAAL-AFRIKAANSCH GEDING.

Van Duitschlands koloniën is Oost-Afrika het eenige gebied waar nog tegenweer wordt geboden. Groot is het territorium, waar de Deutsche strijdmacht weet stand te houden, echter niet. De strijd nam een aanvang aan de noordgrens van de kolonie, in het gebied van den Kilima Ndsjaro, waar Britsche troepen onder generaal Smuts een inval deden. Hier was ook de hoofdmacht der Deutsche troepen geconcentreerd. Uiterst taai weerstand biedend, was deze toch genoodzaakt in den loop van dit jaar geleidelijk in zuidwaartsche richting te wijken tot aan de Centraalbaan, die van Dar es Salam het binnenland invoert en nog daar overheen in het Oeloegoeroe-gebergte. Inmiddels zijn uit Rhodesia eveneens Britsche troepen in Duitsch O.-Afrika binnengedrongen, welke gebied bezet hebben noordelijk van het Njasa-meer, terwijl een Belgische strijdmacht den oostelijken oever van het Tanganjika-meer bezette en voortrukte tot Tabora aan den centralen spoorweg. De in laatstgenoemd gebied opereerende Deutsche troep is er vermoedelijk nog niet in geslaagd op de hoofdmacht terug te trekken. Ten slotte moet vermeld worden, dat een Portugeesch corps over de Royoema is getrokken, de rivier welke de zuidgrens van Duitsch O.-Afrika vormt. Het was den Duitschers ook niet mogelijk in het Oeloegoeroe-gebergte stand te houden en zoo moest nog verder zuidwaarts worden afgetrokken. Geleidelijk zijn ook alle havens aan den vijand verloren gegaan, zoodat het eenige gebied, waar de koloniale macht zich nog

doet gelden, een terrein is aan den benedenloop van de Roefidsji-rivier, met de zuidelijk van de delta dier rivier gelegen Matoembi-heuvels. De kust is door den vijand bezet, de Deutsche strijdmacht kan wellicht nog een enkelen graad zuidwaarts wijken, maar zal spoedig op het Portugeesche corps en de Britsche troepen uit Rhodesia stuiten. Wij lezen van de Roefidsji-vallei, dat het een moerassig gebied is, waar malaria heerscht in de ergste mate. Hier zijn de sterk in aantal afgenomen Deutsche strijders opgesloten, volkomen geïsoleerd van de wereld en ze houden daar nu al enkele maanden stand. De Entente-troepen zijn er nog niet in geslaagd den Duitschen tegenstand geheel te breken; er bestaat nog een *Duitsch Oost-Afrika*, al is het dan uiterst klein.

Men gevoelt bewondering voor de volharding, waarmee de Deutsche bevelhebber, Lettow-Vorbeck, den tegenstand laat voortduren, maar daarnaast rijst dadelijk de gedachte: welke is de bedoeling van een zoo wanhopig volhouden, dat, gelijk de Staatssecretaris van het Rijks Koloniaal Ministerie, Dr. Solf, 13 October j.l. in den Rijksdag nadrukkelijk verzekerd heeft, niet zal worden opgegeven?

Het is noodig ter beantwoording dezer vraag terug te gaan op de eerste aandeelneming van Duitschland in Centraal-Afrika.

Men weet hoe in de tachtiger jaren de Deutsche Regeering zich aarzelend gedroeg ten aanzien van gebiedsverwerving in equatoriaal Afrika. Nochtans waren er mensen in Duitschland, die inzagen, dat wilde men zich aldaar vestigen, spoedig handelen vereischt was. Het ontbrak echter Bismarck evenmin aan dit inzicht. Onder het motto van historische rechten van Portugal, waarvan dit land aantasting vreesde door de werkzaamheid van de sedert 1876 opereerende „Association internationale du Congo”, kwam het in Februari 1884 tot een verdrag tusschen Engeland en Portugal. Bismarck zag hierin een doorgestoken kaart voor Britsche bezitneming in het stroomgebied van de Congo-rivier, middelen om daadwerkelijk hierin te deelen had Duitschland niet. De mogelijkheid in het Congo-gebied te gelegener tijd gebied te verkrijgen wilde Bismarck niet verstoord zien; Bismarck heeft dan een meesterlijk idee: hij noodigt in October d.a.v. de koloniale mogendheden van Europa alsmede de Vereenigde Staten uit deel te nemen aan de conferentie, die, zooals men weet, op 15 November 1884 te Berlijn samenkwam. Bismarck kon verwachten, dat zijn voorslag succes zou hebben. Hij wist Frankrijk, dat de politiek van Lord Granville, den Britschen minister, bezag als Duitschland, in deze kwestie aan zijn zijde. Een ander zeer belangrijk feit voor het welslagen was de erkenning door de Vereenigde Staten in April 1884 van de „Association” als staatswezen, eene merkwaardige gebeurtenis, waarvoor het zeer interessant zou zijn te weten welke invloeden Amerika er toe gebracht hebben tot deze vroegtijdige erkenning over te gaan. Engeland zag zich onder deze omstandigheden wel verplicht de uitnodiging voor de conferentie aan te nemen. Er bestaat geen aanleiding het verhandelde ter conferentie na te gaan; het practische resultaat was, dat Bismarck Engeland in den Congo mat gezet had en het ongeschonden bestaan van het, sedert „Etat independant du Congo” gedoopte, onverdeelde gebied in Centraal-Afrika verzekerd was. Voor Duitschland bleef dus nog de kans bestaan bij een latere gelegenheid koloniaal gebied aan de Congo-rivier te verwerven.

Ongeveer gelijktijdig met Bismarck's genialen zet speelde zich een andere episode af, welke niet minder beteekenis had voor Duitschland's toekomstig medezeggenschap in de verdeling van Centraal-Afrika. Terwijl Engeland door den Mahdisten-opstand, welke, zooals men weet, in 1882 losbrak, belemmerd werd zich in de Egyptische Soedan en verder zuidwaarts te doen gelden, wist een Duitscher, Dr. Karl Peters, die zich op avontuurlijke wijze overhaast, in gezelschap van een

drietal andere personen, naar Afrika begeben had, zeer onverwacht in het binnenland achter de tegenover het eiland Zanzibar liggende kust (t.w. het hoogland van Oesagara), met enkele dorpschouwen verdragen te sluiten, waarbij de laatste hun gebied aan Dr. Peters afstonden ten behoeve van eene te Berlijn opgerichte „Gesellschaft für deutsche Kolonisation”. Peters arriveerde in Oost-Afrika op 4 November 1884. Terwijl Bismarck dus waarborgen trachtte te scheppen, dat de mogelijkheid open bleef zich te gelegener tijd in Centraal Afrika te interesseeren vanaf de westkust, zorgde een doortastend particulier er voor, dat een nog ongenomen land, tusschen de oostkust en het Congo-gebied, niet zonder bezwaar in handen van Engeland zou kunnen overgaan. Alhoewel de Deutsche regering vermoedelijk in den beginne eenigszins huiverig was over het avontuur van Dr. Peters, met het oog op de conferentie, die op het punt stond te Berlijn samen te komen, vond Peters, toen hij met een bundel verdragen op zak den 5 Februari 1885, enkele weken voor de beëindiging der beraadslagingen, in Berlijn terugkeerde, instemming bij Bismarck voor den „coup”, dien hij in Oost-Afrika volbracht had. Reeds den 27en van dezelfde maand werd aan de „Gesellschaft für deutsche Kolonisation” een „Schutzbrief” verleend voor het verkregen en alsnog te verkrijgen gebied.

Het jaar 1884 is een groot jaar in de geschiedenis van Afrika. Daarin toch is door Duitschland belet, dat het Britsche ideaal zich zou verwezenlijken, hetwelk, om in de woorden van Gladstone te spreken, bestond in de stichting van „a North African Empire that will grow and grow till we finally join hands across the Equator with Natal and Cape Colony” ¹⁾. Er was een zone gelegd tusschen Noord- en Zuid-Afrika van niet-Britsch gebied. Het is niet noodig verder lang stil te staan bij de wording van de kolonie Duitsch Oost-Afrika, hoe Engeland het Duitsche bezit in Oost-Afrika erkende (29 October/1 November 1886) en de kust, welke onder de souvereiniteit van den sultan van Zanzibar stond, aan Duitschland kwam.

Sedert zijn in Centraal-Afrika eigenlijk geen groote dingen meer gebeurd. Van Duitsche zijde vonden geen agressieve daden plaats. De kolonie Oost-Afrika baarde zorgen te over en verkeerde herhaaldelijk in onrust. Van veel beteekenis was daarentegen de werkzaamheid van Rhodes en wel met name wat betreft zijn denkbeeld een doorgaande spoorwegverbinding te scheppen tusschen Kaapstad en Kairo. Het ligt niet in de bedoeling de ontwikkelingsgeschiedenis van dezen spoorweg hier weer te geven, een belangrijk incident moet echter vermeld worden. Rhodes, die zich al lang vóórdat de spoorweg het noordelijkste punt van het Britsche territorium in Zuid-Afrika bereikt had, er mee bezig hield hoe de baan door Centraal-Afrika te voeren, meende eene schitterende oplossing gevonden te hebben in de volgende overeenkomst. In 1894 sloot Engeland met koning Leopold de z.g. „Anglo-Congo Agreement” (de Kaap-Kairobaan was toen eerst tot Mafeking gevorderd). Hierbij, daar kwam het eigenlijk op aan, zou Leopold aan Groot-Britannië een strook gronds afstaan, evenwijdig met de grens, tusschen Tanganjika en Albert Edward-meer, ter breedte van 25 kilometer. Het resultaat zou inderdaad voor Engeland allernuutst geweest zijn, de „all red line” door Afrika ware hiermede tot stand gebracht. Maar zoo gemakkelijk zou het werk van Bismarck en Peters niet te gronde gaan. Duitschland en Frankrijk protesteerden en beriepen zich daarbij op de Congo-acte. Engeland retireerde, het pleit was ook te onvolvoerbaar.

Na dit voorstel, uit den jare 1894, bleven de neigingen, in Centraal-Afrika een aaneengesloten koloniaal gebied te vormen, latent. Sedert herstelde Engeland

zijn gezag in de Egyptische Soedan (1898 herovering van Chartoem), het verlangen eenmaal een koloniaal rijk in Afrika te bezitten, dat zich in meridionale richting uitstrekt van Kairo naar Kaapstad, bleef ook na Rhodes' dood onverminderd bestaan. De groote mannen van de expansie in Duitschland koesterden evenzeer de hoop nog eens een grooten Duitschen koloniaal staat in Centraal-Afrika te verkrijgen, die zich dan in equatoriale richting zou uitstrekken, van de kust van Neder-Guinea naar de Oost-Afrikaansche kolonie. Tot uitingen van positief karakter kwam het niet, de algemeene spanning belette een rustig overleg; welke de toekomst zal zijn van Centraal-Afrika, vormde een der punten van het programma, waarover een Duitsch-Engelsche (wereld)oorlog zou moeten worden uitgevochten.

„In fact, it never could be definitely decided”, leest men op pag. 230 in het werk van Evans Lewin, „The Germans and Africa (1915), „until one or other of the Great Powers had planted itself firmly in the Central African regions or all had agreed to recognise, without any *arrière pensée* or secret reservations, the permanence of the arrangement by which the Congo State had been placed under the control of the Belgian Parliament.” Maar het eerste had wel nooit kunnen gebeuren zonder oorlog en de tweede veronderstelling zal zich wel niet gestand kunnen doen. Men vraagt zich af of België niet in het gevaar deelt, dat voor alle kleine mogendheden met een groot koloniaal bezit geldt, n.l. dat het onbekwaam is de natuurlijke schatten van zijn overzeesch gebied op te leveren en de groote mogendheden, men kan wel zeggen uit noodzaak, aldaar eigenmachtig gaan optreden, ter bevrediging van de consumptie en vraag om werk in hun land. Ook in den Belgischen Congo vertoont zich de *pénétration pacifique*, het rijke kopermijndistrict Katanga staat onder Britschen invloed. Daarnaast is voor het Belgische Congo-gebied wellicht te vreezen, dat het in meerdere of mindere mate als schadeloosstellings-object gebruikt zal worden bij de besluiting van den nu woedenden strijd. Nog tijdens den oorlog heeft de Staatssecretaris van Koloniën Duitsche aspiraties geuit naar Centraal-Afrika.

Er is inmiddels wel antwoord gegeven op de vraag, die wij ons aan den aanvang van dit artikel gesteld hebben. Om een woordje mee te praten is de eerste eisch, dat men aanwezig is. Duitschland is nog in Afrika en zal tot het uiterste trachten in Afrika te blijven. De strijd, die daar in het benedenland van de Roefidsji-rivier gestreden wordt, zal, meenen wij, hoogstwaarschijnlijk in later jaren voor de wereldgeschiedenis van meer gewicht blijken geweest te zijn, dan menig treffen op de Europeesche fronten. Als Lettow-Vorbeck en zijn onvermoeide strijders weten stand te houden.

* * *

In verband met het vorenstaande artikel is het wel van pas nog even te spreken over de lezing, welke Sir Harry H. Johnston in Februari 1915 heeft gehouden in „The Royal Geographical Society” te Londen ¹⁾. Hierin werd aan de hand van kaarten aangegeven, welke concessies Engeland op het punt stond aan Duitschland in Centraal Afrika te doen, toen de aanval van Duitschland in Augustus 1914 alle uitvoering onmogelijk maakte. Waarlijk, te oordeelen naar de beweringen van Johnston, had men Duitschland goed willen inspannen. De Fransche Congo ware nagenoeg geheel opgegeven, aan België bleef alleen een klein gebied aan den benedenloop van de Congo-rivier, Portugeesch Angola zou ook een flink stuk inboeten en al dit gebied ware aan Duitschland gekomen, dat aldus in het hart van Afrika een aaneengesloten rijk zou hebben gehad, zich uitstreckende tusschen Kameeroen, Oost- en Zuidwest-Afrika. Aan Engeland zien

¹⁾ Opgenomen in „The Geographical Journal” Vol. XLV No. 4, pag. 273 v.v.

¹⁾ *Nineteenth Century*, August 1877.

wij echter het rijke Katanga-gebied toebedeeld en in Oeganda is eene aansluiting getraceerd aan de noordpunt van het Tanganjika-meer, dat echter west- en oostwaarts nu binnen Duitsch gebied zou liggen. In het artikel lezen wij, dat de contra-prestaties van Duitschland moesten bestaan, t.o.v. Frankrijk in de teruggave van Metz, voor België in plechtigen afstand van alle banden met Luxemburg, dat dan onder den invloed van België zou zijn gekomen. Engeland zou een „Cape-to-Cairo free route” hebben gekregen, waarvoor wellicht nog Zanzibar ware aangeboden; dat ware dan het eenige territorium, dat Engeland bij de reconstructie zou verliezen. Maar de oorlog haalde een streep door de rekening en hoe de toestand in Afrika nu zal worden heeft Sir Harry Johnston daarna verteld. Ware Engeland de eenige staat geweest, die bij de concessies aan Duitschland niets zou hebben verloren, merkwaardigerwijze zullen alle winsten nu nagenoeg uitsluitend aan genoemd land komen. Behalve het oostelijk gedeelte van Kameroen zien wij op de kaart van Johnston alle Duitse koloniën (Togo, Zuidwest- en Oost-Afrika) met een rood tintje gekleurd. Voor de overige koloniën (Congo, Angola) geldt de status quo ante bellum. Het al-britsche rijk van Kaïro tot Kaapstad denkt Johnston zich dus na den oorlog geschapen. De autoriteit van den redenaar, die deze verwonderlijke mededeelingen deed ¹⁾ en de plaats waar zijne woorden werden uitgesproken en ten slotte het feit, dat niemand uit zijn élite-gehoor protesteerde tegen deze mededeelingen, geven aanleiding aan deze publicatie betekenis toe te kennen. Het doet niet prettig aan, dat in een kring van zoo hooge standing aldus geschiedenis gefabriceerd wordt. Men zou Sir Harry Johnston willen vragen, wat hij heeft te zeggen naar aanleiding van het belangrijke en rijk gedocumenteerde, hiervoren vermelde, boek van Lewin ²⁾, „The Germans and Africa”, dat ook tijdens den oorlog het licht zag en waarvoor Earl Grey (A. H.), iemand, zeker niet minder vertrouwd met de Britsche politiek in Afrika dan Johnston, de inleiding schreef en hoe hij (Johnston) den toon verklaart, waarin door het geheele boek heen van de Anglo-Duitse belangenbotsing in Centraal-Afrika gesproken wordt, die onafwendbaar moest komen. Was het soms de vos, die hier de passie preekte?

G. E. H.

EMISSIES IN 1916.

Met de in dit nummer opgenomen cijfers der emissies over December — totaal f 54.693.625, waarvan niet minder dan 42 miljoen nieuw bankkapitaal — is de emissiestatistiek over 1916 afgesloten.

Hieronder volgen enkele cijfers voor het geheele jaar. De emissie-statistiek in dit blad geeft, gelijk men weet, de werkelijk opgenomen bedragen.

In het geheel is in 1916 geëmitteerd f 469.448.625, aldus verdeeld:

	Aandeelen	Obligaties
Nederl. staatsleeningen	—	f 204.600.000
Provinciën en gemeenten	—	„ 59.792.735
Bank- en credietinstellingen .. f	78.959.625	„ 4.475.000
Hypotheekbanken, binnenland. „	295.450	„ 2.200.000
Hypotheekbanken, buitenland. „	1.460.000	„ 9.155.050
Industr. ondernemingen	33.745.200	„ 21.423.625
Cultuurondern., handelsveren. „	7.543.250	„ 8.489.475
Mijnbouwondernemingen	—	„ 4.300.000
Petroleumondernemingen	18.881.800	—
Scheepvaartondernemingen .. „	3.456.500	—
Tramwegondernemingen	1.530.500	„ 1.132.000
Diversen	4.871.875	„ 3.136.500
	f 150.744.200	f 318.704.385
		„ 150.744.200
Totaal		f 469.448.585

¹⁾ Sir Harry vestigde het Britsche protectoraat in Oost-Afrika en volbracht verscheidene expedities in andere deelen van dit werelddeel.

²⁾ Evans Lewin is bibliothecaris van het „Royal Colonial Institute”.

Laat men de in 1916 gesloten Nederlandsche en Nederlandsch-Indische leening (werkelijke bedragen f 125.000.000 en f 79.600.000) buiten rekening, dan verdeelen de emissies zich als volgt over het geheele jaar:

Januari	f 26.282.800,—	
Februari	„ 18.978.475,—	
Maart	„ 7.756.462,50	
Ie kwartaal		f 53.017.737,50
April	„ 2.507.000,—	
Mei	„ 9.708.625,—	
Juni	„ 28.629.300,—	
IIe kwartaal		„ 40.844.925,—
Juli	„ 20.344.900,—	
Augustus	„ 7.418.375,—	
September	„ 8.755.772,50	
IIIe kwartaal		„ 36.519.047,50
October	„ 30.185.250,—	
November	„ 49.588.000,—	
December	„ 54.693.625,—	
IVe kwartaal		„ 134.466.875,—

Voor vergelijking met vorige jaren missen wij, wat de werkelijk opgenomen bedragen betreft, de gegevens. Ook de nominale cijfers vermogen echter van het verloop der laatste jaren eenig denkbeeld te geven.

In Nederland werden aan binnenlandsche emissies, kort schatkistpapier buiten rekening gelaten, nominaal geplaatst:

	Totaal bedrag	Staatsleeningen	Rest
1913	f 149.109.000	—	f 149.109.000
1914	„ 134.617.000	—	„ 134.617.000
1915	„ 531.233.000	f 337.500.000 ¹⁾	„ 193.733.000
1916	„ 426.561.000	„ 205.000.000 ²⁾	„ 221.561.000

Ten slotte het beroep van de schatkist op de geldmarkt.

Genomen is het nominale bedrag der uitgegeven leeningen, vermeerderd met het bedrag dat aan vlottende schuld aan het eind van het jaar uitstond en verminderd met het bedrag van het bedrag van het begin van het jaar. Men vindt dan:

1914	f 148.063.000
1915	„ 349.959.000 ¹⁾
1916	„ 259.681.000 ²⁾

DE ECONOMISCHE TOESTAND IN BRAZILIE.

Onder de landen, die bij het uitbreken van den oorlog het sterkst daardoor werden getroffen, behoort ook Brazilië. De roekeloze wijze, waarop gedurende een reeks van jaren leeningen waren gesloten door den statenbond en de staten ieder op zichzelf, stelde steeds hoogere eischen aan de staatsinkomsten. Vooral de doeleinden, waartoe de opbrengst van nieuwe leeningen werd aangewend — voor een belangrijk deel diende deze enkel tot dekking van budgetaire tekorten — vormden een bron van toenemend gevaar. Juist even vóór den oorlog waren door de bondsregering onderhandelingen gaande gemaakt voor het sluiten eener nieuwe buitenlandsche leening van niet minder dan £ 20 miljoen, doch de Europeesche oorlog deed dit plan falen. Daarbij kwam de aanvankelijk ingrijpende ontreddering van den handel met het buitenland. Door een en ander kon de betaling in contanten op de buitenlandsche staatsschuld niet worden volgehouden en moesten de schuldeischers gedurende een tijdperk van drie jaren genoegen nemen met vereffening in scrip voor een nieuwe leening.

Intusschen heeft de handel zich eenigszins hersteld, ofschoon het er toch nog ver van af is, dat het vroegere peil reeds weder zou zijn bereikt. De invoer daalde van £ 67,2 miljoen in 1913 tot £ 35,5 miljoen in 1914, de uitvoer van £ 64,8 miljoen tot £ 46,5 miljoen, terwijl in 1915 voor een waarde van £ 30,1 mil-

¹⁾ Hieronder f 62.500.000 ten laste van Ned.-Indië, voor een deel aldaar uitgegeven.

²⁾ Hieronder f 80.000.000 ten laste van Ned.-Indië, voor een deel aldaar uitgegeven.

lioen werd ingevoerd en voor £ 52,9 millioenen uitgevoerd. Het opmerkelijke in deze cijfers is zoowel de achteruitgang in de som van in- en uitvoer, als de gewijzigde onderlinge verhouding. Bij een totaal van £ 132 millioenen in 1914, was er nog een invoersaldo van £ 2,4 millioenen, doch 1914 gaf per saldo een overschot van den uitvoer groot £ 11 millioenen en 1915 zelfs een zoodanig van £ 22,8 millioenen. Deze ontwikkeling was het gevolg van dwingende noodzakelijkheid. De afneming van den uitvoer noopte tot het beperken van den invoer en het is een gunstig verschijnsel, dat de inkrimping bij den laatste verreweg de grootste afmetingen heeft aangenomen.

Gedurende de eerste acht maanden van 1916 had de invoer een waarde van £ 25,2 millioenen, de uitvoer van £ 33,7 millioenen, tegen resp. 19,3 en 31,4 millioenen in de overeenkomstige maanden van 1915. Het uitvoersaldo voor het loopende jaar is derhalve voor gemeld tijdvak vrij wat lager dan voor 1915, in verband met den vermeerderden invoer. Intusschen moet er op worden gewezen, dat zulks aan een bijzondere omstandigheid is toe te schrijven en wel daaraan, dat, te beginnen met 1917, van de douanerechten 15 pCt. méér in goud moet worden betaald dan te voren, nl. 55 pCt., in plaats van 40 pCt. Het is derhalve verklaarbaar, dat de importeurs er naar hebben gestreefd zooveel als mogelijk in te voeren, ten einde zich van het betreffende waardeverschil te verzekeren. Men heeft hier dus te doen met een verschijnsel van voorbijgaanden aard.

Zooals bekend is koffie het voornaamste uitvoerproduct van Brazilië. In 1914 werden daarvan uitgevoerd 11.271.000 balen (waarde £ 27.001.000), in 1915 17.061.000 (£ 32.190.000). In de eerste acht maanden van 1916 7.738.000 balen tegen 9.786.000 in den overeenkomstigen tijd van 1915, welke vermindering grotendeels door gebrek aan scheepsruimte wordt verklaard. Daartegenover staat, dat voor dit product betere prijzen konden worden bedongen, nl. een gemiddelde van 43,9 milreis per baal tegen in 1915 35,4. De uitvoer van rubber in evengemelde acht maanden van 1916 is eenigszins achteruitgegaan, zijnde 21.242 ton, vergeleken bij 22.629 ton voor gelijke periode van 1915 en 22.974 voor die van 1914. De uitvoer van katoen heeft feitelijk totaal opgehouden. Terwijl in 1914 daarvan nog 30.434 ton naar het buitenland ging, daalde deze hoeveelheid in 1915 tot 5228 ton, in de eerste acht maanden van dit jaar tot slechts 16 ton. De geheele productie van katoen wordt tegenwoordig door de binnenlandsche nijverheid opgenomen.

Over het algemeen kan worden gezegd, dat de economische toestand van Brazilië zich thans weer in de goede richting beweegt, dank zij de redelijke opleving van den handel, de gunstige prijzen voor de meeste uitvoerproducten en het streven naar zuinigheid, waarvan in de staatsuitgaven allengs blijkt wordt gegeven.

De aandacht zij er op gevestigd, dat onder de overzichten hierachter voorkomt het jaaroverzicht betreffende koffie van de firma G. Duuring & Zoon.

BOEKAANKONDIGING.

Jaarboek van Nederlandsch-Indië. Uitgave 1916. Samengesteld op last van de Nederlandsch-Indische Regeering door de afd. Nijverheid en Handel van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. 237 blz.

Het Indische Bestuur, in het bijzonder het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, doet zich in de laatste jaren kennen door een verblijdende activiteit in het verstreken van gegevens aangaande het economisch leven in onze koloniën. De sedert 1913 verschijnende jaarlijksche verslagen van Handel, Nij-

verheid en Landbouw zijn sedert het begin van dit jaar gevolgd door de wekelijksche Korte Berichten en thans ziet een eerste Jaarboek van Ned. Indië het licht.

„Hoofddoel der uitgave is het groote publiek in Nederland en in het buitenland een algemeen beeld te geven van den toestand, waarin de kolonie verkeert, van de resultaten door Nederland als koloniseerende mogendheid bereikt, en van de ontwikkeling van landbouw, nijverheid en handel.” Aldus het voorbericht dezer regeeringsuitgave, die, verschenen in het Nederlandsch en het Engelsch, in helderen, beknopten vorm gesteld en voorzien van talrijke geslaagde afbeeldingen, in ruimen kring behoort bekend te worden. Bestuurswezen, openbare financiën, bank- en muntwezen, onderwijs, sanitaire maatregelen, gouvernementsmonopolies, cultures etc., nijverheid, mijnwezen, handel, verkeerswezen — kortom alle uitingen van overheidszorg en particulieren ondernemingszin gaan den lezer achtereenvolgens voorbij.

Welk een groei, welk een ontwikkeling, is de indruk, die zich telkens uit cijfers en diagrammen aan den lezer opdringt! Men neme b.v. de algemeene in- en uitvoercijfers:

	Invoer	Uitvoer
	(in guldens)	
1895	145.051.000	201.652.000
1900	176.079.000	231.283.000
1910	315.332.000	462.173.000
1914	421.782.000	640.680.000

In nauwelijks 20 jaren is de invoer bijna, de uitvoer ruim verdriedubbeld!

Een ander voorbeeld is de jonge rubbercultuur. Het is waar, dat deze cultuur andere eischen stelt aan bodemoppervlak, dan b.v. de suikercultuur, maar toch, is het voldoende bekend, dat in oppervlakte beplante bouws reeds thans de rubbercultuur vooraan staat: in 1914—'15 ruw geschat 260.000 bouws beplant tegen 220.000 voor de suikercultuur, 140.000 voor de koffie en 100.000 voor de thee?

Uiterst bescheiden dient het jaarboek zich aan: een eerste poging om de uitgebreide stof te ordenen. Inderdaad zouden verschillende onderdeelen, wij noemen b.v. het hoofdstuk „Nijverheid”, anders kunnen worden opgevat. Dit verandert echter niets aan het feit, dat de verschijning van het Jaarboek alle toejuiching verdient. Moge het nog door vele worden gevolgd.

Wij ontvingen de eerste aflevering van een nieuwe uitgave, die onder den titel „Nederlands Welvaart” een samenvattend beeld wil geven van wat ons land beteekent op het gebied van handel, industrie, landbouw en scheepvaart. De eerste aflevering is gewijd aan de Nederlandsche Bank, wier ontwikkeling en taak in een 18-tal bladzijden door Mr. L. F. A. M. van Ogtrop worden geschetst. Het artikel is met een aantal afbeeldingen en enkele diagrammen versierd. Onder de afbeeldingen treft men een merkwaardige photo uit de eerste crisisdagen: de Turfmarkt, gevuld door de menigte, die regen en zonnebrand trotseert om haar deel van het begeerde zilvergeld machtig te kunnen worden.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Distributieregeling van brood, bloem, meel en rogge. Ingevolge art. 8, 1e lid der Distributiewet 1916, is door den minister van landbouw, enz. vastgesteld eene distributieregeling van brood, bloem, meel en rogge. Volgens deze regeling zal brood, meel, enz. voor het publiek uitsluitend verkrijgbaar zijn op door bemiddeling van de gemeentebesturen uit te reiken broodkaarten. Ondercheidenlijk zullen worden uitgegeven: a. wittebroodkaarten, waarop verkrijgbaar is witte-

brood, zoet roggebrood en bakkersbeschuit (d.w.z. alle beschuit, met uitzondering van die, welke in ongeschonden origineele verpakking wordt verkocht).

b. bruinbroodkaarten, voor het verkrijgen van bruin brood;

c. roggebroodkaarten, voor grof roggebrood;

d. aanvullingsbroodkaarten, uitsluitend voor hen, voor wie, naar het oordeel van het gemeentebestuur, de hoeveelheid brood, op één der kaarten, bedoeld onder a, b of c, niet voldoende is in verband met den aard zijner werkzaamheden en zijne normale wijze van voeding; op deze kaarten is alleen bruin- of grof roggebrood verkrijgbaar; (het ligt in de bedoeling de hoeveelheid brood (wit, bruin- of roggebrood) te beperken tot 400 gram per persoon per dag; op de aanvullingskaarten zou dan nog hoogstens 800 gram per week bijgekocht kunnen worden);

e. dagbroodkaarten, uitsluitend voor tijdelijk hier te lande in een hotel of dergelijke inrichting vertoevende vreemdelingen.

De kaarten worden voorzien van afscheurbare bons; deze moeten door den verkoper worden ingenomen in ruil tegen de te leveren hoeveelheden brood, beschuit of meel; anders dan tegen afgifte van deze bons, die los niet geldig zijn, kunnen de genoemde artikelen niet betrokken worden.

Alle kaarten, met uitzondering van de dagkaarten, zijn voor één week geldig; steeds zullen kaarten voor vier achtereenvolgende weken tegelijk uitgereikt worden.

H a v e r. Met het oog op de schaarschte aan haver, komt het den minister van landbouw wenschelijk voor, dat de aflevering van dit graan zooveel mogelijk worde bevorderd. In verband hiermede is aan de burgemeesters verzocht bij de landbouwers, welke zich verbonden hebben haver aan het Rijk te leveren, op spoedige levering daarvan aan te dringen.

M a x i m u m p r i j z e n. Door den minister van landbouw enz. zijn voor een groot aantal goederen maximumprijzen vastgesteld, welke tot nadere aankondiging zullen gelden. Over het geheel vertoonen deze prijzen slechts weinig afwijking van die, welke laatstelijk bij circulaire van 28 September 1916 werden vastgesteld.

U i t v o e r v a n w i l d. Met ingang van 27 December jl. is op vertoon van een daartoe strekkend consent, de uitvoer toegestaan van alle soorten wild, als bedoeld in art. 17 der Jachtwet, benevens van wilde konijnen, zoowel levend als dood, een en ander met inachtneming van de bestaande wettelijke voorschriften.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN DECEMBER 1916.

Provinciale en Gemeentelijke leeningen f 781.000,— zijnde:

Zuid-Holland f 500.000 4 % Obl. à 95 3/4 %.

Veendam* f 300.000 4 1/2 % Obl. à circa 100 %.

Bank- en Credietinstellingen , 43.565.125,— zijnde:

Ned. Bankinstelling voor waarden belast met vruchtgebruik enz. f 1.000.000 aand. met 10 % storting à 160 % en f 1.000.000 5 % pandbrieven à 100 %.

Rotterdamsche Bankveren. f 6.000.000 aand. à 132 %.

Ned. Handel Mij. f 4.000.000 aand. à 180 %.

Russisch-Hollandsche Bank 8000 aand. van R. 250 à f 225 p. stuk.

Friesche Handelsbank f 250.000 aand. A met 25 % storting à 425 %.

Id. f 9500 aand. B. à 100 %.

Transporteeren f 44.346.125,—

Transport f 44.346.125,—

Ned. Indische Handelsbank f 5.000.000 aand. à 175 %.

Amsterdamsche Bank f 5.000.000 aand. à 175 %.

Incassobank f 2.000.000 aand. à 115 %.

Marx & Co's Bank f 1.000.000 aand. à 122 %.

Marx & Co's Bank f 1.000.000 aand. à 125 %.

Credietvereniging f 1.000.000 aand. à 112 %.

Amsterdamsche Liquidatiekas f 1.000.000 aand. à 122 %.

Haagsche Commissiebank f 500.000 aand. à 120 %.

Hypotheekbanken, werkzaam in het buitenland , 990.000,— zijnde:

Ned.-Transatlantische f 1.000.000 5 % pandbrieven à 95 1/2 %.

Holland-Canada f 250.000 aand. met 10 % storting à 140 %.

Industriële Ondernemingen , 6.190.000,— zijnde:

„Heemaf” f 775.000 aand. à 140 %.

Amsterdamsche Superfosfaat Fabriek f 700.000 aand. à 145 %.

V. d. Kuy & V. d. Ree's Machinefabriek en Scheepswerf f 200.000 gew. aand. à 120 % en f 500.000 6 % pref. aand. à 100 %.

P. F. van Vlissingen & Co's Katoenfabriek f 800.000 6 % pref. aand. à 100 % en f 800.000 5 % obl. à 97 1/2 %.

Lijm- en Gelatinefabriek „Delft” f 450.000 cert. v. aand. à 150 %.

Hollandia Fabrieken Kattenburg & Co. f 600.000 6 % pref. aand. à 100 %.

Houtindustrie Picus f 500.000 5 % obl. à 99 %.

Cultuurond., Handelsveren. en Handelsvenn. , 2.950.000,— zijnde:

Moluksche Handelsvennootschap f 500.000 aand. à 165 %.

Mij. voor Uitvoer- en Commissiehandel f 500.000 aand. à 125 %.

L. E. Tels & Co's Handel Mij. f 1.500.000 6 % pref. aand. à 100 %.

Scheepvaart-Maatschappijen , 159.000.— zijnde:

Stoomvaart-Mij. „Noordzee” f 150.000 aand. à 106 %.

Diversen , 58.500.— zijnde:

Holl. Mij. tot expl. van onroerende goederen f 60.000 5 % Obl. à 97 1/2 %.

Totaal..... f 54.693.625,—

Totaal der emissies in Januari ... f 26.282.800,—

Februari ... , 18.978.475,—

Maart , 132.756.462,50

April , 2.507.000,—

Mei , 9.708.625,—

Juni , 108.229.300,—

Juli , 20.344.900,—

Augustus... , 7.418.375,—

September.. , 8.755.772,50

October ... , 30.185.250,—

November.. , 49.588.000,—

December... , 54.693.625,—

Totaal voor 1916 f 469.448.585,—

Bovendien:

f 10.000.000 4 % schatkistbiljetten met een looptijd van twee maanden en één week à pari,

f 15.000.000 id. à pari.

NEDERLANDSCHE HANDELSSTATISTIEK.

De keuze der artikelen is bepaald tot de belangrijkste handelartikelen en tot die, wier in- of uitvoer in verband met de buitengewone tijdsomstandigheden meer dan gewone belangstelling wekt, alles voor zoover de officieele gegevens vergelijkbaar zijn. Daar tengevolge van den oorlogstoestand zoo goed als alle doorvoer is opgehouden, zijn niet de algemeene in- en uitvoercijfers gegeven, doch die van invoer tot verbruik en uitvoer uit het vrije verkeer. De aandacht zij er echter op gevestigd, dat vooral vóór 1 Aug. 1914 goederen voor invoer tot verbruik werden aangegeven, terwijl zij feitelijk in doorvoer aankwamen.

(In duizenden Kilogrammen).

Algemeene voedingsmiddelen.	Invoer tot verbruik November			Uitv. uit het vrije verkeer November			Invoer tot verbruik eerste elf maanden			Uitv. uit het vrije verkeer eerste elf maanden		
	1914	1915	1916	1914	1915	1916	1914	1915	1916	1914	1915	1916
Aardappelmeel ..	0	3	0	15.461	12.811	3.070	15.908	28	5	94.049	97.867	66.799
Boter	15	14	0	2.877	2.779	2.238	1.739	361	450	35.163	38.940	34.163
Eieren	30	1	3	319	900	646	9.313	65	40	21.947	32.675	30.857
Tarwe en -meel ¹⁾	62.665	52.430	43.845	396	45	281	1.536.687	732.793	741.879	1.023.663	49.807	1.178
Rijst	1.602	5.968	1.607	4.917	24	1	346.263	56.542	59.282	227.115	3.256	4.140
Andere granen ¹⁾	84.957	150.929	66.679	2	321	6	1.786.114	1.227.391	805.711	860.870	23.926	575
Kaas	?	?	?	4.328	20	3.537	?	?	?	62.500	79.118	87.504
Versche zeevisch	?	?	?	3.756	5.860	2.489	?	?	?	21.919	48.339	64.805
Haringenbokking	1.705	38	276	13.600	23.540	8.132	8.584	11.790	1.008	78.217	120.185	79.035
Versch vleesch ..	?	?	?	8.863	5.304	1.029	?	?	?	65.921	68.131	31.972
Gez. of ger. vleesch	?	?	?	1.737	2.726	3.102	?	?	?	19.330	16.282	24.593
Krachtvoeder- koeken en -meel	25.409	19.677	5.809	?	?	?	238.643	239.373	181.045	?	?	?
Genotmiddelen.												
Cacaoboonen	4.546	3.042	841	437	0	0	43.459	38.401	20.339	17.109	528	985
Cacaopoeder	22	0	0	2.393	2.151	646	82	1.632	- 158	16.237	21.463	10.665
Koffie	8.921	15.306	2.102	14.758	8.751	1.873	97.791	189.945	85.340	100.637	158.019	65.148
Ruwsuiker	436	239	9	3.347	7.685	0	93.269	8.606	1.066	18.082	36.723	29.286
Kandij, melis, basterd	902	17	108	3.742	5.562	4	7.839	7.845	6.353	121.019	91.693	16.899
Tabak	4.843	4.206	2.425	638	844	510	22.905	22.882	23.024	5.200	7.917	6.496
Sigaren	0,5	1	0,7	122	266	237	11,7	10	30	1.811	2.230	2.753
Oliën, vetten en grondstoffen daarvoor.												
Copra	12.297	11.132	5.157	7.395	0	0	90.426	199.633	78.515	60.909	106.845	0
Kokosnootolie ..	116	502	169	794	1.810	328	11.195	11.997	1.633	3.615	14.065	6.655
Reuzel	451	1.084	449	669	11	7	17.594	17.434	13.434	18.980	2.034	56
Margar. (eetbare)	70	0	5	7.579	12.835	16.934	497	125	34	70.444	125.899	146.346
Margar. (ruwe) ..	851	3.486	370	1.515	10	0	32.515	36.767	21.619	17.571	3.302	460
Katoenpittenolie	2.622	1.232	657	103	14	0	14.911	61.636	26.658	134	14.465	89
Grondnoten	111	429	1.451	13	59	0	64.426	45.053	18.865	21.548	6.548	43
Palmpitten	921	2.995	3.697	211	0	0	50.584	24.265	28.842	35.535	83	0
Palmolie	524	494	552	172	21	0	16.987	16.640	1.254	5.158	1.799	139
Sojaboonen	2.139	2.162	515	507	0	0	19.619	15.536	4.080	14.038	128	0
Soja-olie	44	6.010	1.356	1.250	0	1	9.234	18.798	7.884	2.804	987	2
Koolzaad	1.076	2.460	81	48	8	65	20.355	14.906	13.294	5.747	254	512
Lijnzaad	14.306	12.808	9.282	1.319	13	54	247.165	324.024	148.367	68.554	2.207	3.063
Lijnolie	2.298	0	0	8.390	72	122	2.759	29.511	7	34.704	87.317	1.524
Petroleum	17.145	11.947	18.734	127	6	6	147.023	148.235	155.567	641	37	38
Miner. sneeroliën	1.498	669	1.419	?	?	?	15.013	23.168	13.846	?	?	?
Talk, roetensmeer	4.481	3.299	1.229	2.508	320	2	48.941	39.476	11.347	35.392	17.106	1.803
Weefstoffen.												
Hennep (ongeh.)	1.069	1.870	723	558	70	31	26.394	23.235	4.256	10.306	6.760	46
Ongetw. en ongev. katoenen garen	2.229	1.630	2.331	25	0	80	29.055	19.621	18.871	662	51	193
Katoen (ongesp.)	2.340	5.836	3.241	542	176	74	51.333	76.725	35.981	22.648	41.198	331
Vlas (geroot en gezwingeld) ..	302	130	0	1.046	441	0	856	1.363	257	5.852	9.174	13.821
Wol (alle soorten, wolafval en kunstwol)	105	580	524	129	22	0	12.842	7.872	7.700	7.044	249	97
Metalen.												
IJzer (ruw gegot.)	4.965	3.242	597	735	0	0	204.243	42.895	52.617	124.858	4.035	38
IJzer (smeed-, band-en-plijzer)	43.146	37.170	3.919	6.748	3.475	2	600.548	487.600	345.524	335.104	108.431	21.238
IJzer (spoorstav.)	5.416	185	0	1.491	33	8	44.748	25.970	14.769	27.025	7.413	1.852
IJzer (gaspijpen)	2.439	2.340	376	226	195	3	36.604	30.502	36.424	7.023	2.415	2.196
Staal (in staven)	1.559	3.953	302	171	547	228	164.750	30.925	32.956	91.214	2.218	2.256
Koper (ruw)	220	100	27	38	1	0	57.607	1.258	1.165	54.914	910	3
Lood (ruw)	687	543	113	4	16	23	28.615	7.919	3.597	18.891	624	733
Tin (ruw)	95	143	269	177	1	0	16.677	2.747	1.353	13.931	5.807	37
Zink (ruw)	24	32	952	2.130	891	432	30.055	545	3.289	46.828	17.169	7.608
Steenkolen.												
Steenkolen	591.632	486.783	303.408	61.037	10.909	3.480	10.768.443	6.440.353	5.363.099	3.657.020	258.620	82.038
Diversen.												
Soda	3.038	1.914	3.452	176	6	1	39.926	34.923	22.915	6.863	3.421	14
Chilialpeter ..	0	0	0	0	0	0	149.160	37.880	48.687	111.548	204	1
Cement, tras	22.746	24.302	25.261	2.894	1.636	2.248	459.706	344.212	373.036	120.254	49.470	3.430
Huiden (gedroogd en onbereid) ..	189	373	553	32	129	9	11.911	5.789	2.962	7.566	580	341
Huiden (gezout.)	3	77	241	47	1.060	987	11.436	2.344	2.529	12.744	3.721	9.543

¹⁾ Tarvemeel is uitgedrukt in tarwe; aangenomen is, dat 75 K.G. meel met 100 K.G. tarwe gelijk staat. Bij „andere granen” vond voor roggemeel eenzelfde verrekening plaats.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

I. BANKDISCONTO'S.

	30 December 1916	20 Juli 1914
Ned. Disc. Wissels.	4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bel. Binn. Eff.	4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14
Bank Vrsch. in R.C.	5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
Bank van Engeland	6 " 14 Juli '16	3 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 20 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 10 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Russische Staatsbk.	6 " 27 Juli '14	5 " 1 Apr. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 " 10 " '15	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	5 1/2 " 9 Nov. '16	4 1/2 " 6 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	4 1/2 " 2 Jan. '15	3 1/2 " 19 " '14
Bank van Italië ..	5 " 1 Juni '16	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3—5 " 4 Febr. '15	—
Javasche Bank....	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

II. OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call- money
	Part. disconto	Prolon- gatie				
30 Dec. '16	4 1/8-1/4 1)	4 1/2	5 17/82	4-5/8	—	2-2 1/4 1)
23 " '16	4 1/8-1/4 1)	4	5 17/82	4-5/8	—	2-1 1/2-3 1)
18-23 " '16	4 1/8-3/8	4	5 17/82	4-5/8	—	2 1/2-4 1/2
11-16 " '16	4-3/8	3 1/2-4 1/2	5 17/82	4-5/8	—	3 1/4-10
31 Dec. '15	3 1/2	3 1/4	5 3/10	—	—	1 7/8
31 Dec. '14	—	—	2 3/8	—	—	2 7/8
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/10	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1 1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 29 December.

WISSELKOERSEN.

I. KOERSEN IN NEDERLAND.

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteeringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, alsmede de laagste en hoogste der week zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
25 Dec. 1916 ..	—	—	—	—
26 " 1916 ..	—	—	—	—
27 " 1916 ..	11.68 1/2	41.20	42.10	2.44 3/4
28 " 1916 ..	11.68 1/2	41.20	42.10	2.44 3/4
29 " 1916 ..	11.68 3/8	41.—	42.10	2.44 3/4
30 " 1916 ..	11.68 3/8	41.20	42.10	2.44 3/4
Laagste der week	11.67	40.95	42.02 1/2	2.44 1/2
Hoogste " "	11.68 3/8	41.42 1/2	42.15	2.44 7/8
23 Dec. 1916 ..	11.68 1/4	41.05	42.07 1/2	2.44 7/8
16 " 1916 ..	11.68	41.50	42.10	2.44 7/8
Muntpariteit ..	12.10 3/8	59.26	48.—	2.48 3/4

Data	Zwitser- land	Weenen	Kopen- hagen	Stock- holm	Batavia telegrafisch
30 Dec. 1916	48.57 1/2	25.70	67.—	71.80	99 1/2-100 1/2
Laagste d. w.	48.40	25.45	66.80	71.70	—
Hoogste " "	48.95	26.—	67.25	72.25	—
23 Dec. 1916	48.85	25.55	67.10	72.—	99 1/2-100 1/2
16 " 1916	49.40	26.—	67.25	71.95	99 1/2-100 1/2
Muntpariteit	48.—	50.41	66.67	66.67	100

OVERZICHT.

De wisselmarkt had deze week een stil verloop. Grote schommelingen hadden niet plaats. De koersen voor Londen,

Parijs en New York waren bijna zonder beweging, terwijl Parijs nog steeds eenigszins boven pariteit noteerde.

Berlijn en Weenen waren minder standvastig, de koers-beweging was echter ook hier niet groot: 41,25, 41,— 41,20 en 25,75, 25,55, 25,70. Ook in de noteering van Zwitserland kwam niet veel verandering.

De koersen voor Skandinavië waren daarentegen algemeen flauwer, hoewel op den laatsten dag ook deze koersen zich weder konden herstellen. Stockholm 72,15, 71,80. 71,90, Kopenhagen 67,15, 66,85, 67,—.

II. KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
30 December 1916	4.76.45	5.84 1/2	73 3/8	40 13/16
Laagste d. week..	4.76.45	5.84 1/2	72 1/2	40 13/16
Hoogste " " ..	4.76.45	5.84 1/2	73 3/8	40 13/16
23 December 1916	4.76.35	5.84 1/2	72 1/4	40 13/16
16 " 1916	4.76.50	5.84	72 1/2	40 7/8
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 9/16

III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP

LONDEN.

Plaatsen en Londen	Noteerings- eenheden	13 Dec. 1916	22 Dec. 1916	Week 27-29 December		29 Dec. 1916
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 3/8	97 7/10	97 7/10	97 7/10	97 7/10
B. Aires	d.p.gd.pes.	51 3/4	50 1/2	51	51	51
Calcutta	sh/d.p.rup.	1 4 3/82	1 4 3/10	1 4 3/10	1 4 3/8	1 4 3/8
Hongkong ..	id. p. \$	2 4 1/4	2 4 3/4	2 4 3/4	2 4 3/4	2 4 3/4
Lissabon	d. p. escudo	31 1/8	31 1/8	31	32	31 1/2
Madrid	Peset. p. £	22.37	22.22 1/2	22.25	22.42	22.32 1/2
Montevideo..	d. p. peso	56 1/4	54 1/4	54 1/4	55.—	55
Montreal....	\$ per £	4.76 1/2	4.76 3/4	4.76 1/8	4.77	4.76 3/8
Petrograd ..	R. p. £ 10	163 3/8	155 3/4	154 1/4	157 1/2	157
R.d.Janeiro 1)	d. p. milr.	12	12 1/10	12 1/8	12 1/8	12 1/8
Rome	Lires p. £	32.70	32.77 1/2	32.60	32.85	32.65
Shanghai ..	sh/d.p. tael	3/6	3/6 1/2	3/6 1/4	3/6 1/2	3/6 1/4
Singapore ..	id. p. \$	2 4 3/10	2 4 3/10	2 4 1/8	2 4 3/8	2 4 3/10
Valparaiso 1)	d. p. pap.p.	11 3/8	11 13/10	11 1/2	11 1 1/10	11 1 1/10
Yokohama ..	sh/d.p. yen	2 1 9/10	2 1 9/10	2 1 7/10	2 1 1 1/10	2 1 9/10

1) Noteeringen op 90 dagen.

Goud en Zilver.

GOUDBEWEGING BIJ DE BANK VAN ENGELAND.

Sedert begin Augustus 1916 worden de dagelijksche ont-vangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

ZILVER.

Daar de markt in de afgelopen week slechts drie dagen open was, valt er weinig te vermelden, vooral omdat de zaken uiterst beperkt waren. De noteering heeft zich in dalende richting bewogen en is 36 1/2 d. geworden tegen 36 13/16 een week geleden. Er waren winstnemingen, terwijl ook uit New York aanbod kwam en daartegenover feitelijk alleen bestellingen voor muntdoeleinden stonden.

Noteering te Londen.

te New York.

30 Dec. 1916.....	36 1/2	75 3/8
23 " 1916.....	36 7/16	75 3/4
16 " 1916.....	36 13/16	76 1/4
9 " 1916.....	36	75 1/4
31 Dec. 1915.....	26 1/4	55
31 Dec. 1914.....	22 1 1/16	48 7/8
20 Juli 1914.....	24 13/16	54 1/8

SURINAAMSCH BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen 1)
4 Nov. 1916 ..	680	1.090	728	892	774
28 Oct. 1916 ..	665	1.004	797	888	755
21 „ 1916 ..	689	1.104	897	889	804
14 „ 1916 ..	632	1.145	692	885	727
6 Nov. 1915 ..	697	969	1.034	875	1.104
7 Nov. 1914 ..	1.065	1.052	952	743	276
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

I. BANK VAN ENGELAND.

WEEKSTAAT VAN 27 DECEMBER 1916.

ISSUE DEPARTMENT.

Notes issued.. £ 71.290.165	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities,, 7.434.900
	Gold coin and bullion „ 52.840.165
£ 71.290.165	£ 71.290.165

BANKING DEPARTMENT.

Capital..... £ 14.553.000	Government securities .. £ 57.187.707
Rest „ 3.310.501	Other securities,, 106.461.404
Public deposits „ 52.116.381	Notes „ 31.614.630
Other deposits „ 126.726.657	Gold and silver coin „ 1.464.750
Seven-day and other bills.. „ 21.952	
£ 196.728.491	£ 196.728.491

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regeering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangegeven Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.			Dek- kings- percen- tage 1)
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.	
27 Dec. 1916	54.305	39.676	150.144	28.500	118.102	
20 „ 1916	54.348	39.224	147.520	28.500	116.107	
13 „ 1916	55.106	37.957	141.171	28.500	110.268	
6 „ 1916	55.943	37.858	138.568	28.500	107.268	
29 Dec. 1915	51.476	35.309	103.125	28.500	54.621	
30 Dec. 1914	69.494	36.139	38.478	18.000	9.924	
22 Juli 1914	40.164	29.317	

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re- serve	Dek- kings- percen- tage 1)
27 Dec. 1916	57.188	106.461	52.116	126.727	33.079	18.50
20 „ 1916	42.187	104.681	53.581	109.007	33.574	20.65
13 „ 1916	42.188	104.060	57.512	106.526	35.599	21.70
6 „ 1916	42.188	106.750	58.717	108.946	36.534	21 3/4
29 Dec. 1915	32.840	112.076	49.677	111.973	34.617	21,41
30 Dec. 1914	14.808	106.236	26.933	128.055	51.804	33,42
22 Juli 1914	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/8

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

II. DUITSCHE RIJKS BANK.

STAAT VAN 22 DECEMBER 1916.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand	Mk.	2.535.392.000
davon Goldbestand	„	2.519.076.000
Reichs- und Darlehenskassenscheine....	„	173.265.000
Noten anderer Banken	„	1.927.000
Wechsel	„	8.256.714.000
Lombardforderungen	„	9.907.000
Effekten	„	89.865.000
Sonstige Aktiva	„	987.746.000
Grundkapital.....	„	180.000.000
Reservefonds	„	85.471.000
Notenumlauf	„	7.534.913.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten	„	3.792.276.000
Sonstige Passiva	„	462.156.000

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grootendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen- scheine	Circu- latie	Dek- kings- percen- tage 1)
22 Dec. 1916	2.535.392	2.519.076	173.265	7.534.913	36
15 „ 1916	2.535.414	2.518.873	228.101	7.471.529	37
7 „ 1916	2.535.106	2.518.759	264.074	7.401.890	38
30 Nov. 1916	2.534.945	2.518.488	315.832	7.333.660	39
23 Dec. 1915	2.476.313	2.441.329	501.587	6.270.380	47
23 Dec. 1914	2.116.751	2.075.481	754.135	4.431.579	65
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitge- geven	In kas bij de Reichs- bank
22 Dec. 1916	8.256.714	3.792.276	***	***
15 „ 1916	7.867.563	3.294.978	***	***
7 „ 1916	7.930.684	3.423.665	2.922.600	253.200
30 Nov. 1916	8.075.687	3.661.917	2.902.000	305.100
23 Dec. 1915	5.405.901	2.046.073	1.519.000	461.000
23 Dec. 1914	3.655.663	2.054.534	1.149.000	749.000
23 Juli 1914	750.892	943.964

III. BANK VAN FRANKRIJK.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met * geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Zilver	* Te goed in het bui- tenland	Wissels	* Uitge- stelde wissels
27 Dec. 1916	5.075.915	294.869	825.800	619.525	1.338.833
21 „ 1916	5.076.626	299.092	767.000	594.202	1.341.694
14 „ 1916	5.066.014	307.974	726.090	575.432	1.346.165
7 „ 1916	5.054.773	311.008	863.400	557.983	1.351.181
30 Dec. 1915	5.015.287	352.088	1.056.799	429.200	1.804.206
31 Dec. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	4.104.390	639.620	—	1.541.080

Data	Beleening	* Buijgev. voorsch. ajd. Staat	Bank- biljetten	Rek. Crt. Particu- lieren	Rek. Crt. Staat
27 Dec. 1916	1.304.879	7.400.000	16.678.818	2.260.224	15.009
21 „ 1916	1.321.919	7.300.000	16.500.660	2.180.210	31.321
14 „ 1916	1.336.309	7.100.000	16.383.954	2.021.812	26.657
7 „ 1916	1.337.339	6.900.000	16.298.007	1.952.914	68.371
30 Dec. 1915	1.151.916	5.000.000	13.309.850	2.113.833	173.896
31 Dec. 1914	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	769.400	5.911.910	942.570	400.590

IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

De post „Schatkistbiljetten” komt eerst sedert 14 November 1914 n. st. in den weekstaat voor. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

(In millioenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Tegoe <i>d</i> i/h bui- tenland	Zil- ver	Schat- kistbil- jetten	Dis- conto's en beleen- ingen	Circu- latie	Rek. Cour- rant
20 Dec. '16	1.472	2.150	113	6.568	654	8.462	1.789
14 „ '16	1.473	2.150	111	6.185	647	8.383	1.782
6 „ '16	1.467	2.149	105	6.015	639	8.305	1.711
29 Nov. '16	1.465	2.150	105	6.073	652	8.235	1.721
23 Dec. '15	1.611	459	39	3.259	1.265	5.493	1.531
23 Dec. '14	1.555	200	45	507	1.138	2.984	962
21 Juli '14	1.601	144	74	757	1.634	1.099

V. BELGIË.

Van de Nationale Bank van België, die haar goudvoorraad naar Londen heeft overgebracht, zijn sedert 6 Augustus 1914 geen weekstaten openbaar gemaakt.

De Société Générale de Belgique is einde 1914 met de functie van circulatiebank belast. Het Notendepartement dezer bank publiceert wekelijks verkorte balansen. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buiteni. saldi	Beleen. van buiteni. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie.	Rek. Crt. saldi.
19 Dec. 1916	351.651	81.272	480.000	64.958	852.634	115.627
14 „ 1916	351.342	77.790	480.000	43.166	841.766	100.809
7 „ 1916	350.409	77.577	480.000	40.027	848.948	89.355
30 Nov. 1916	352.206	77.357	480.000	42.074	840.868	101.029
23 Dec. 1915	166.809	43.875	480.000	57.599	607.179	150.725

VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Zilver	Wissels	Deposito's	Circu- latie	Dekkings- Perce <i>n</i> - tage ¹⁾
24 Nov. '16	459.935	17.974	122.593	663.391	15.324	72.5
17 „ '16	435.645	16.580	117.493	647.425	15.498	72.3
10 „ '16	406.836	7.312	110.293	579.801	14.916	72.8
3 „ '16	407.192	6.884	104.763	581.072	13.658	73
26 Nov. '15	321.068	37.212	48.973	412.952	13.385	78
27 Nov. '14	227.840	34.630	7.383	249.268	2.700	90

¹⁾ Gouddekking van deposito's en circulatie na aftrek van de posten tusschen de banken onderling.

VEREENIGDE NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST
MAATSCHAPPIJEN.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve ST
30 Dec. '16	660.580	3.458.470	28.850	3.333.920	92.640
23 „ '16	646.060	3.456.250	28.800	3.348.640	79.610
16 „ '16	638.280	3.451.030	28.860	3.350.150	73.530
9 „ '16	630.520	3.423.760	29.570	3.331.480	69.910
31 Dec. '15	708.565	3.446.490	35.230	3.246.360	143.600
2 Jan. '15	461.750	2.091.990	49.120	2.182.880	117.170
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170 ¹⁾

¹⁾ Op basis van 25 % van alle deposito's.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 30 December 1916.

Ofschoon zoowel door de ongewone emissie-bedrijvigheid als door de eischen der jaarwisseling de geldkoersen den laatsten tijd zeer sterk zijn opgelopen, zoodat de gemiddelde prolongatiekoers over December met 3,9556 pCt. het hoogste gemiddelde is van het geheele jaar, was gedurende het grootste gedeelte van 1916 de geldmarkt toch zoo ruim, dat de doorsnee-notering voor de vervolgen 12 maanden zeer belangrijk blijft beneden die van 1915, namelijk slechts 2,6321 tegen 4,6981. De vrij hoge geldkoersen, waarmede het jaar besluit, hebben een druk uitgeoefend op de Nederlandsche staatsfondsen, die nog vergroot werd door opruimingen ten behoeve van inschrijving op de nieuwe staatsleening. Voor zoover laatstgenoemde factor in het spel is, behoeft dit niet te worden betreurd, daar het uit een oogpunt van staatscrediet zeer wenschelijk is, dat bedoelde emissie slaagt, afgezien nog van het feit, dat de beleggers bij een gedwongen leening ruim 1 pCt. minder rente ontvangen.

Het is een bemoedigend verschijnsel, dat, ondanks de uitbreiding der Nederlandsche staatsschuld en niettegenstaande de reactie van den laatsten tijd, onze nationale schuldsoorten het jaar op aanmerkelijk hooger koerspeil besluiten. Zoo bedraagt per saldo de verbetering voor 3½ pCt. Ned. Werk. Schuld 4½ pCt., voor 3 pCt. Ned. Werk. Schuld 6½ pCt.

Ook de koersen voor buitenlandsche staatsfondsen hebben zich in 1916 over het algemeen door een gunstig verloop gekenmerkt. Inzonderheid geldt dit voor de Russische afdeling, die naarmate Amerika zich vrijgeviger toonde in het verstrekken van credieten en in het binnenland meer maatregelen werden getroffen tot verbetering van den economischen toestand, ook ten onzent meerdere belangstelling vonden op hoogere koersen. In Zuid-Amerikaansche staatspapieren was de handel hier doorgaans van zeer geringe afmeting. Ofschoon de oogstberichten uit Argentinië en Brazilië onbevredigend luiden, sluiten toch de obligatiën dier landen hooger dan waarmede het jaar werd begonnen, dank zij het ernstige streven om de budgetaire uitgaven te beperken door het invoeren van bezuinigingen en het heffen van nieuwe belastingen. Van Aziatische fondsen verlaten Japansche obligatiën het jaar op hoogere koersen wegens de gunstige omstandigheden, waarin dit rijk door zijn belangrijke uitvoer naar Rusland en elders verkeert. De verbeterde positie blijkt o.a. uit het exportsaldo in de handelsbalans groot yen 256 millioen over de eerste 10 maanden van het afgelopen jaar. Het schijnt voorts, dat de Regeering, na reeds in 1916 aanmerkelijke bedragen van de buitenlandsche schuld te hebben gedelgd, voornemens is op groote schaal daarmede voort te gaan; er wordt zelfs gesproken van het uitgeven van binnenlandsche leeningen voor dit doel. Minder gelukkig waren de omstandigheden voor China. De 4½ pCt. leening 1898 verminderde per slot van rekening met 5¼ pCt.

	3 Jan. 1916	1 Juli 1916	11 Dec. '16 (dag v. het Duitsche vredesv.st.)	30 Dec. 1916	Rijzing of daling.
5 % Ned. Werk. Sch.	101 ⁷ / ₁₆	102 ¹ / ₈	102 ¹⁵ / ₁₆	102 ⁷ / ₁₆	+ 1
3½ % Ned. W. Sch.	79 ¹ / ₄	83 ¹ / ₄	85 ¹ / ₁₆	83 ³ / ₄	+ 4½
3 % Ned. Werk. Sch.	67 ³ / ₄	72 ¹⁵ / ₁₆	76 ⁷ / ₈	74 ¹ / ₈	+ 6¾
2½ % Ned. W. Sch.	59 ¹ / ₂	62 ¹⁵ / ₁₆	64 ¹ / ₁₆	61 ⁷ / ₈	+ 2¾
5 % Oost-Indië 1915	100	100 ¹ / ₄	101 ⁷ / ₁₆	99 ³ / ₄	- ¼
5 % Bulgarije 1902	55	73 ³ / ₄	65 ¹ / ₂	65 ⁷ / ₈	+ 10 ⁷ / ₈
4 % Rusl. Nic. '67-'69	60	62	62	64 ¹ / ₂	+ 4½
4 % Rusl. Ge. 1880	54 ¹ / ₂	56	60 ¹⁵ / ₁₆	61 ⁹ / ₁₆	+ 7½
4 % Obl. Rusl. Z.W.	57	54 ⁵ / ₈	60 ¹ / ₈	63 ³ / ₈	+ 6¾
4 % Rusl. Hope & Co.	56 ¹⁵ / ₁₆	64 ⁵ / ₁₆	63 ³ / ₄	65 ³ / ₄	+ 8 ¹⁵ / ₁₆
4 % Servië 1895	40 ³ / ₄	46 ³ / ₄	44	43	+ 2¼
4½ % China 1898	74	69	66 ¹⁵ / ₁₆	68 ¹ / ₄	- 5¾
5 % Mexico	22 ¹ / ₄	21 ¹ / ₈	17 ¹ / ₁₆	16 ¹⁵ / ₁₆	- 5 ¹ / ₁₆
5 % Brazilië 1898	86	93 ¹ / ₄	94 ¹ / ₂	93 ¹ / ₂	+ 7½
5 % Dominica	87 ¹ / ₄	90 ⁷ / ₈	95 ⁷ / ₈	95	+ 7¾
3 % Venezuela	44 ¹ / ₂ *	46 ¹ / ₂	49 ⁹ / ₁₆	49 ⁹ / ₁₆	+ 5 ¹ / ₁₆

* ex. coup.

De gunstige factoren, die tot de krachtige verheffing van het koerspeil voor locale fondsen hebben bijgedragen, zijn van zulk algemeen bekenden aard, dat een retrospectieve beschouwing eigenlijk overbodig lijkt. Het vooruitzicht op het terugkeeren van den vredestoestand en de vrees dat alsdan de oorlogswinsten verdwijnen, heeft in de tweede helft van de Decembermaand zeer zijn invloed doen gelden. Niettemin is hier voor vele soorten de koerswinst, gedurende het jaar behaald en per saldo overgehouden, uiterst belangrijk. Dit geldt ook voor tabakswaarden, die ondanks verminderde

gunstige vooruitzichten wegens transportmoeilijkheden, slechtere weersgesteldheid en het optreden van de Duitsche inkoopcentrale, toch nog belangrijk hooger noteeren dan bij den aanvang van het jaar.

Petroleumfondsen, die in het eerste gedeelte van het jaar van de ruime vraag en vaste prijzen voor het product geprofiteerd hebben, begonnen later, naast de voordeelen, ook de tegenslagen van den oorlog te ondervinden. Het deelnemen van Rumenië aan den oorlog schiep een kort tijdperk van onzekerheid voor de betrokken soorten, gedurende hetwelk de koersen vrij flink weerstand konden bieden tot het land door de centrale mogendheden werd veroverd en aldus het slachtoffer van zijn interventie werd. De geruchten nopens de beschadiging van de eigendommen der petroleummaatschappijen, die hiermede gepaard zijn gegaan, hebben een scherpe reactie veroorzaakt. Deze geruchten werden sedert bevestigd, doch tegelijkertijd verluide, dat de geallieerden, die de vernietiging van de bronnen en installaties ten uitvoer hebben gebracht, zich reeds bij voorbaat hebben verbonden de veroorzaakte schade te zullen vergoeden, waardoor weder eenig koersherstel ontstond. Geconsolideerden verlaten in ieder geval het jaar op circa 10 pCt. hoogere noteering. Andere Rumeensche oliesoorten als Internationale Rumeensche, Orion e. a. sluiten beneden het koerspeil van Januari 1916. Hoewel ook aandeelen Koninklijke indirect bij de Rumeensche petroleumrijverheid betrokken zijn, is dit belang niet overwegend en zal dan ook vermoedelijk geen invloed uitoefenen op de dividenduitkeering dezer maatschappij, welke belangen trouwens nagenoeg over de geheele wereld zijn verdeeld, waardoor het risico van het bedrijf uit den aard der zaak minder groot is dan bij maatschappijen met plaatselijke bedrijven. Zoo mag o.a. de introductie van aandeelen Koninklijke ter beurze van New York, waardoor de markt van dit fonds een nog meer internationaal karakter verkrijgt, beschouwd worden als een van de vele stappen, die zullen leiden tot een nog omvattender deelneming aan de petroleum-exploitatie, het vervoer, de raffinage en den handel in de Nieuwe Wereld. Voor het hoofdfonds was de stemming dan ook doorgaans vast, hoewel lang niet zoo willig als voor de zoogenaamde oorlogsfondsen; het slot was 15 pCt. hooger, terwijl voor de onderhoorige maatschappijen de stemming overeenkomstig was. Zoo bedraagt, ondanks de ingetreden koers-reactie, voor Moeara Enim de slotverbetering nog 27½ pCt.

Rubberfondsen vonden krachtig steun in de marktprijzen voor het product, die zich in 1916 op bevredigende wijze hebben ontwikkeld en wel van een gemiddelde van 2 sh. 6 d. in 1915 geleidelijk tot 3 sh. 5 d. zijn gestegen. Ook de productiecijfers onzer Indische maatschappijen, die voortdurend stijgende zijn, leidden tot gunstige beoordeeling. De vredesgeruchten veroorzaakten naderhand echter een val in den rubberprijs tot 2 sh. 11 d., waarmede koersverliezen van 10, 20 pCt. en meer gepaard gingen. Deze daling legt intusschen geen gewicht in de schaal, indien men de voorafgaande rijzing in aanmerking neemt. Serbadjadi's stegen van begin Januari tot einde December van 201 tot 320 pCt., Oost Java van 130 tot 251 pCt., Bandar van 63½ tot 148 pCt., Amsterdam Rubber van 195¾ tot 246½ pCt. Het vooruitzicht, dat in ieder geval ook na den oorlog, speciaal in Duitschland, een ruim afzetgebied open ligt, heeft blijkbaar de reactie vrij spoedig gestuit. Vermeld zij nog, dat voor verschillende Nederlandsche rubberfondsen van Duitsche zijde in het afgelopen jaar groote belangstelling werd getoond. Deze en andere ondernemingen waarbij de vrees voor het ontstaan van overwegend buitenlandsche invloeden, te recht of niet, bestond, wisten echter tijdig zoodanige statuten-wijzigingen aan te brengen, dat het Nederlandsche karakter van de bedreigde ondernemingen voor de toekomst gewaarborgd werd. Nog krachtiger maatregelen heeft Duitschland den laatsten tijd in dit opzicht genomen. Het vooruitzicht op een mogelijke vrede heeft namelijk de vraag, die hier en in andere neutrale landen voor Duitsche *Scheepvaartfondsen* bestond op de overweging, dat het weer verschijnen van de Duitsche handelsvloot op de wereldzeeën een koersherstel voor deze aandeelen waarschijnlijk maakt, in omvang doen toenemen. Om het gevaar, dat buitenlanders in te groote mate Duitsche scheepvaartpapieren in handen zouden krijgen geheel te keeren, werd, al bestaan ook bij deze ondernemingen statutaire bepalingen, die in elk geval het Duitsch karakter der betrokken maatschappijen in de toekomst waarborgen, een bepaling uitgevaardigd, waarbij het verkoopen van scheepvaart-aandeelen aan buitenlanders (ook Duitschers) eenvoudig verboden wordt. De Duitsche scheepvaarthoek hier ter beurze zal dus voorloopig geen grooteren omvang kunnen aannemen dan hij thans bezit.

Wat onze eigen scheepvaartpapieren betreft, deze hebben,

zooals bekeerd, een gouden tijd achter den rug. De schier ongebredelde stijging der vrachten en de groote vermeerdering van de intrinsieke waarde onzer handelsvloot, hebben voor de Nederlandsche scheepvaartmaatschappijen een bij uitstek gunstigen financieelen toestand in het leven geroepen en het vooruitzicht op hooge dividenden bestendigd. Het bedrijf kon echter slechts met groote zorg en risico worden gaande gehouden en tal van vaartuigen vielen ten offer aan het oorlogsgeweld. Ofschoon in de meeste gevallen vergoeding verkregen wordt of assurantie de schade dekt, is hiermede het verlies wegens vermindering van den bedrijfsomvang niet goed te maken. Daarbij komt de opeisching van regeeringswege van een deel der laadruimte, de mededinging op de thans zoo gunstig liggende open vrachtenmarkt zeer beperken. Al deze omstandigheden hebben niet nagelaten een krachtigen druk op het sterk gestegen koerspeil uit te oefenen zoodat, ofschoon de slotverbeteringen nog zeer belangrijk schijnen, de eindkoersen verre blijven beneden de hoogste prijzen van het jaar.

Minder heftig waren de koersschommelingen in aandeelen van cultuurondernemingen, die ofschoon ook deze door uitvoerverboden van suiker enz. soms met moeilijkheden te kampen hadden, toch uithoofde van de doorlopend zeer hooge prijzen voor het product van een groot weerstandsvermogen blijk hebben gegeven.

	3 Jan. 1916	1 Juli 1916	11 Dec. '16 (dag v. het Duitsche vredesv.st.)	30 Dec. 1916	Rijzing of daling.
Koninklijke Bank	118 1/2	140*	169	160	+ 41 1/2
Ned. Ind. Handelsb. . . .	165 1/2	223	229	231	+ 65 1/2
Ned. Hand.-Mij. resc. . . .	161 1/2	177 1/8	200 1/2	191 7/8	+ 30 3/8
Vereen. Blikfabriek	150	140	169	158	+ 8
Wester Suikerraffin. . . .	206	189	198 1/2	190	- 16
Vorstlanden	194 1/2	220 1/2	247 3/8	246 1/2	+ 52
Handelsver. Amsterd. . . .	293*	379	449	371 1/2	+ 78 1/2
Suiker Cultuur	152 1/2*	192 3/4	212 3/4	195 1/4	+ 42 3/4
Guyana Goud	23 1/4	36	14 9/16	24	+ 3/4
Redjang Lejong	112 1/2	189 1/2	155	145 3/4	+ 37 1/4
Geconsolideerde	154 3/8	220 3/8	164 3/4	164 1/4	+ 9 7/8
Int. Rumeensche	82 3/4	93	75	74 1/2	- 8 1/4
Koninklijke	510	524	523 1/4	525	+ 15
Moeara Enim	207 1/2	254	234	235	+ 27 1/2
Orion	55	88 1/2	59 1/2	50 1/2	- 4 1/2
Amsterdam Rubber	195 3/4	213 1/2	258 3/8	246 1/2	+ 50 3/4
Bandar Rubber	73 1/2	101 1/8	149	148	+ 74 1/2
Deli Batavia	127 1/2	156 1/4*	183 1/2	172	+ 44 1/2
Oost-Java Rubber	130	256	274 3/4	251	+ 121
Serbadjadi	201	335	329	320	+ 119
Holland-Amer.-Lijn	367 1/2	405	442	405 1/2	+ 38
Kon. Holl. Lloyd	181 1/2	180 3/8	202	179 3/4	- 1 3/4
Kon. Ned. Stoomboot	188 1/2	205 1/4	246 3/8	219	+ 30 1/2
Ned. Scheepv. Unie	147	176	178 1/4	169 1/2	+ 22 1/2
Oostzee	264 1/2	360 1/2	374 3/4	294 3/4	+ 30 1/4
Amsterdam Deli	229 1/2	246	233	228	- 1 1/2
Deli Maatschappij	467	536	505	506	+ 39
Rotterdam Deli	164	243	237 1/2	231	+ 67
Senembah	459 3/4	515	510	502 1/2	+ 42 3/4
United Lankat	365	395	379	379	+ 14
West Java Thee	36 1/2	37 1/4	85 1/2	85 1/2	+ 49
Deli Spoorweg	202	203	223	221	+ 19
Batavia Electriche	60	68 1/2	60	60	-
Mad. Stoomtr. pref.	57 3/8	78	72 1/2	66	+ 8 5/8

* ex div.

De omzetten in de Amerikaansche afdeling waren een tijd lang onbetekenend, voornamelijk door moeilijkheden, die de geallieerden het verkeer in den weg hadden gelegd, waardoor de dollarkoers zich geruimen tijd op een zeer laag peil bewoog. Naderhand werd het ingrijpen van deze zijde minder draconisch en daarmede ging dadelijk een opleving van den handel gepaard. De voortdurende berichten over toenemende bestellingen bij de industrie, stijgende prijzen van ijzer, staal, koper, leder, buitengewone bedrijvigheid bij de spoorwegen enz. prikkelde hier de fantasie en deed de aanvankelijke neiging om fonds af te geven ophouden en voor vraag plaats maken. Vele belangrijke reorganisaties van maatschappijen, waarbij Nederland belang heeft, zijn in het afgelopen jaar doorgevoerd of nog in gang. O.a. ligt de reorganisatie van de Marine-Trust, die wegens de machinaties die aanvankelijk daarmede plaats vonden, hier onnoodig verliezen heeft berokkend, nog versch in het geheugen. Over het algemeen heeft ons publiek over de ontwikkeling van het koerspeil van fondsen, waarbij het zich het meest geïnteresseerd heeft: Anaconda Copper, Central Leather, Steels, Southern Rails en Marine's, geen reden tot klagen gehad. De zeer belangrijke koerswinsten gingen in enkele weken tijds door de vredesberichten ten deele weder ver-

loren, zoals onderstaande koersstatistiek aantoon, doch paniekachtige verschijnselen kwamen daarbij niet voor, waaruit blijkt, dat de technische positie van de markt vrij sterk is. De drang tot verkoop was hier dan ook niet buitengewoon groot. Zelfs bestond veeleer neiging om op het sterk verlaagd koerspeil fonds op te nemen.

	3 Jan. 1916	11 Juli 1916	11 Dec. '16 (dag v. het Duitse vrede sv. st.)	30 Dec. 1916	Rijzing of daling.
Amer. Beet Sugar	63 ³ / ₁₆	86 ¹ / ₂	103 ⁷ / ₈	83	+ 19 ¹³ / ₁₆
American Can.	57	52 ¹ / ₄	65	49 ⁷ / ₈	- 7 ¹ / ₈
Amer. Car & Found.	72 ⁵ / ₈	56 ¹⁵ / ₁₆	82 ³ / ₈	71 ³ / ₈	- 1 ¹ / ₄
Am. Hide & Leather	53 ¹ / ₈	48 ⁵ / ₈	77	58 ⁷ / ₁₆	+ 5 ⁹ / ₁₆
Anaconda Copper .	169 ¹ / ₂	168 ¹ / ₂	201	174 ⁷ / ₈	+ 5 ³ / ₈
Central Leather ..	57 ¹ / ₈	59 ³ / ₄	115	85 ¹ / ₄	+ 28 ¹ / ₈
Studebaker	149 ⁷ / ₈	133	129 ¹ / ₈	106	- 43 ⁷ / ₈
United Cigar	57 ¹ / ₂	52 ⁷ / ₈	48 ⁵ / ₈	46	- 11 ¹ / ₂
Steel Corp.	80 ³ / ₈	52 ⁷ / ₈	124 ¹ / ₁₆	102	+ 21 ⁵ / ₈
Atchison Topeka..	102*	102 ⁹ / ₁₀	106 ⁹ / ₁₀	103 ⁹ / ₁₀	+ 1 ⁹ / ₁₀
Baltimore & Ohio	90 ¹ / ₂	87	89 ³ / ₄	89 ³ / ₄	- 3/4
Chesapeake & Ohio	57 ¹ / ₂	58 ⁷ / ₈	68 ¹ / ₈	68 ¹ / ₈	+ 10 ⁵ / ₈
Denver	14 ¹ / ₁₆	14 ⁹ / ₁₆	21 ¹ / ₄	18 ¹¹ / ₁₆	+ 4 ⁵ / ₈
Erie	40 ¹ / ₄	36 ¹ / ₁₆	37 ³ / ₈	33 ³ / ₄	- 6 ¹ / ₂
Kansas City South.	29 ⁵ / ₈	25 ⁹ / ₁₆	27 ⁵ / ₁₆	26	- 3 ⁵ / ₈
Missouri Kansas & Texas 1e hyp. . .	67 ⁵ / ₈	71 ¹ / ₄	76 ⁷ / ₈	72 ¹ / ₈	+ 4 ¹ / ₂
Southern Pac. gew.	98 ⁷ / ₁₆	94	101	97	- 1 ⁷ / ₁₆
Southern Railway cert. v. aand.	22	21	28 ³ / ₄	28 ⁷ / ₈	+ 6 ⁷ / ₈
Union Pacific	132	135 ¹ / ₄	149 ¹⁵ / ₁₆	148	+ 16
Int. Merc. Mar. afg.	18 ³ / ₈	24 ⁷ / ₁₆	48 ¹¹ / ₁₆	29 ¹ / ₂	+ 11 ¹ / ₈
" " " pref.	69 ³ / ₈	89 ¹ / ₄	117 ¹ / ₁₆	84 ¹³ / ₁₆	+ 15 ⁹ / ₁₆

* ex div.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

2 Januari 1917.

Tarwe. Voor het eerst merken wij bij de wereldverscheppingen van tarwe een belangrijke hoeveelheid op, verscheept van Australië. Zoowel van Noord-Amerika als van Indië werd belangrijk minder verscheept, doch Australië zorgde er voor, dat het totaalcijfer ongeveer gelijk was aan dat der vorige week en ook ongeveer gelijk aan de geschatte importbehoefte van Europa. Of de cijfers, die hiervoor gelden, nog kunnen worden aangenomen, is zeer de vraag, daar tengevolge van den oorlog de verhoudingen sterk gewijzigd zijn. Frankrijk heeft b. v. sedert 1 Augustus belangrijk meer tarwe aangevoerd dan in het overeenkomstige tijdperk van 1915, zonder dat er nog sprake is van groote voorraden. Van nu af aan zijn belangrijke verscheppingen van Australië te verwachten, doch daarentegen zal Argentinië slechts een bescheiden rol spelen. In ieder geval zal Noord-Amerika nog wel den hoofdschotel moeten leveren en waarschijnlijk zal het daartoe wel in staat blijven. Immers, zooals herhaaldelijk in deze overzichten uiteengezet, mag men aannemen, dat de voorraden van den ouden oogst aldaar grooter waren, dan aanvankelijk geschat. Het spreekt evenwel vanzelf, dat men niet al te veel hierop mag rekenen. Mocht men later teleurgesteld worden en de zichtbare voorraad in de Vereenigde Staten in korten tijd snel dalen, dan zou een scherpe prijsstijging onvermijdelijk en een exportverbod waarschijnlijk worden. Gelukkig voor Europa is het op dit oogenblik nog niet zoo ver, want al was de stemming in Chicago in de afgelopen week over het algemeen tamelijk vast, de stijging heeft nog geen bijzonder groote afmetingen aangenomen en de hoogste prijzen van October zijn nog niet in 't zicht. De aanvoeren in de Westelijke markten zijn in de laatste week sterk verminderd.

In Engeland blijft het aanbod van de Regeering gering, zoodat alles, wat op de markt komt, gretig tot volle prijzen wordt opgenomen.

Maïs. Voor dit artikel blijft de stemming vast. Nog steeds hadden de verscheppingen van Noord-Amerika weinig te beteekenen en waar die van Zuid-Amerika matig blijven is het totaal klein, evenals de vorige week. Indien dan ook gedurende de eerste maanden Noord-Amerika veel naar Europa afzendt, zal dat zeer welkom zijn, daar ongetwijfeld de voorraden niet groot meer kunnen zijn. De voortdurende vraag van Europa begint op de Noord-Amerikaansche markt zijn invloed te doen gelden en de prijzen zijn te Chicago vast geweest. Opmerkelijk is voorts, dat tengevolge van een nijpend tekort aan vervoermiddelen, de aanvoer aan de kust zoo onvoldoende is, dat voor Januari-verschepping van Atlantische havens bijna geen maïs meer wordt aangeboden.

Gerst. Wederom zeer kleine wereldverscheppingen, zoodat

er geen sprake van is, dat dit artikel eenigszins een tekort aan maïs zou kunnen aanvullen. De markten voor dit artikel blijven vast gestemd.

Haver. Nog steeds blijft Frankrijk het grootste gedeelte van den export tot zich trekken. Engeland toont slechts zeer weinig belangstelling. De Noord-Amerikaansche markt bleef over het algemeen vast gestemd.

Lijnzaad. De handel in dit artikel is buitengewoon beperkt. Indië verscheept bijna alles naar Engeland en overigens naar Entente-landen. De verscheppingen van Plata verminderen steeds meer. Gelukkig kan Noord-Amerika zich beter redden dan aanvankelijk vermoed werd. De betrekkelijk groote aanvoeren aldaar sedert het begin van den oogst, doen verwachten, dat de opbrengst de raming zal overtreffen.

Buitenlandsche granen in Nederland.

Er valt deze week al zeer weinig nieuws te vermelden. Of de invoering van broodkaarten veel invloed op het gebruik zal doen gelden, zal men moeten afwachten; in ieder geval zal men er beter door in staat zijn te verhinderen, dat de tarwe voor andere doeleinden dan voor menschelijk voedsel gebruikt wordt. De aanvoer van voedergranen dreigt vertraging te ondervinden door de machinistenstaking.

De afleveringen van de Decemberdistributie zijn nog niet afgelopen en de cijfers voor Januari zijn nog niet bekend gemaakt.

In Lijnzaad zijn wederom geen zaken tot stand gekomen. De prijzen der producten olie en koeken maken den import geheel onmogelijk.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires*)		
	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Haver Dec.	Tarwe Jan.	Maïs Jan.	Lijnz. Jan.
30 Dec. 1916	165 ¹ / ₂	95	51 ¹ / ₂	12,20	8,00	23,35
26 " 1916	159	91 ¹ / ₂	49 ³ / ₈	11,90	7,90	23,00
30 Dec. 1915	124 ³ / ₄	73 ¹ / ₂	44	9,30	5,10	12,15
30 Dec. 1914	127	67	49 ³ / ₄	9,90	4,50	9,05
20 Juli 1914	82 ¹ / ₂	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40 ³	5,38 ³	13,70 ³

1) per Dec. 2) per Sept.

*) De noteeringen van Buenos Aires zijn van 20 en 28 December.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	2 Jan.		27 Dec.	
	2 Jan.	27 Dec.	2 Jan.	27 Dec.
Tarwe	456 ¹	456 ¹	Haver 38 lb. white clipped	19,— ¹
Rogge No. 2 Western ..	nom.	nom.	Lijnkoeken. Nd.	19,— ¹
Maïs La Plata	335 ¹	335 ¹	Amer. van La Plata-zaad ..	200 ¹
Gerst 46 lb. feeding....	335 ¹	335 ¹	Lijnzaad La Plata	740,—

1) Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1.000 kilo's.

Artikelen	Rotterdam		Amsterdam	
	23-29 Dec. 1916	Sedert 1 Jan. '16	23-29 Dec. 1916	Sedert 1 Jan. '16
Tarwe	19.362	1.534.820	—	27.759
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	3.378	830.745	—	—
Rogge	—	27.185	—	525
Boekweit	—	11.345	—	500
Maïs	7.383	535.423	11.055	224.384
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	—	110.585	—	—
Gerst	—	106.167	—	23.881
Haver	—	54.235	—	19.726
Lijnzaad	5.380	124.009	1.800	52.259
Lijnkoeken	—	147.675	—	20.957
Tarwemeel	2.540	30.414	—	6.475
(waarvan voor de Belgium Relief Comm.)	—	1.260	—	—

METALEN.

IJZER EN STAAL.

Engeland. Het algemeene kenteeken van de markten is volkomen kalme, daar bijna alle zaken, die afgesloten waren voor 1916, afgehandeld zijn en zoowel koopers als verkopers zouden gaarne een juistere voorstelling hebben van wat er in het nieuwe jaar zal gebeuren, vóórdat zij ern-

stig op iets ingaan. Ofschoon van de tien menschen negen, of meer waarschijnlijk negen en negentig van de honderd, niet gelooven in de betrouwbaarheid van de vredesgeruchten, of dat er iets van kan komen, heeft niettemin alleen het vermelden van een mogelijken vrede de menschen minder zeker gemaakt van den duur van den oorlog en men weet niet, wat er in de lente of het begin van den zomer van dit jaar kan gebeuren.

De voorzichtige mensch wenscht vrij te zijn van zijne verplichtingen wanneer de groote verandering werkelijk komt. Er wordt een zekere verwachting gekoesterd aangaande de grotere productie van haematiet-ijzer, die voor 1917 is beloofd, doch men vreest, dat dit niet zal beteekenen, dat haematiet goedkoop wordt, of dat eenige groote aanvoeren beschikbaar zullen zijn voor hen, die zich niet direct met het vervaardigen van oorlogsmateriaal bezighouden. Niettemin vindt men eenige voldoening in de wetenschap, dat de fabrikanen in staat zijn geweest, de productie te verhoogen. Een groot gedeelte van particulier werk heeft oponthoud gehad door het gebrek aan aanvoeren van dit materiaal.

Duitschland. In ons laatste overzicht werd de aandacht gevestigd op de nieuwe prijslijst voor ruw-ijzer, sedert welken tijd een volledig verslag is verschenen van de bijeenkomst van het Roheisen Verband, waarbij de prijzen voor Giessereiroeisen Nr. I op Mk. 121, dito Nr. 3 op Mk. 116, Hämatitroeisen op Mk. 167.50 en Puddelroeisen op Mk. 115,50 werden vastgesteld. De verkoopen, die onmiddellijk hervat worden, mogen zich niet verder uitstreken dan het eerste kwartaal van dit jaar.

Amerika. Er valt niets belangrijks te vermelden.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	IJzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
29 Dec. 1916..	nom.	139.-/-	178.10/-	30.10/-	51.-/-
23 „ 1916..	nom.	142.-/-	177.-/-	30.10/-	52.15/-
31 Dec. 1915..	78/3.	86.5/-	168.-/-	30.2/6	88.-/-
31 Dec. 1914..	54/4	56.12/6	—	19.2/6	27.15/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

STEENKOLEN.

De midden vorige week afgezonden noteringen luiden voor Engelsche Oostkustkolen:

Newcastle:	Gezeefde Stoomkolen D. C. B./Tyne	
	Primes	30/-
	Gezeefde Seconds	25/- a 26/-
	Smalls-Seconds	16/- a 17/-
	Gaskolen, Wear Specials (Londonderry, Wearmouth)	30/-
	Gaskolen, Tyne Primes	25/-
	„ Seconds	18/6 a 19/6
	Cokeskolen	18/- a 20/-
Humber:	Hards	29/6
	Parkgate Gezeefde	26/-
	Slack	14/6
	Gezeefde Hardleys	28/-
Schotland:	Lanarkshire Splint	30/-
	Fifeshire 1e Soort gezeefde	29/-
	„ 3e „ „	21/-
	Lothian 1e „ „	27/-
	„ gewone „ „	24/-
	„ Dross	15/-

Voor Wales:

Admiralty Ordinaries	27/-
Anthracite Large (voor Brekery)	28/-

De geringe productie gedurende de feestdagen veroorzaakte een gebrek aan disponebele hoeveelheden voor prompte verscheping, waardoor voor aflading deze week in meerdere gevallen hogere prijzen betaald werden.

In de prijzen hier te lande kwam géene verandering.

PETROLEUM.

(Ontleend aan den „Petroleum Review“.)

Londen, 21 December 1916.

Petroleum. De prijzen voor geraffineerde petroleum zijn dezelfde gebleven n.l.:

2e destillaat	1 s. 1 d.
Standard White	1 s. 1 1/2 d.
Water White	1 s. 2 1/2 d.

Smeeroliën. De prijzen zijn onveranderd, behalve de cylinderoliën die beide £ 2 zijn gestegen.

American pale	vanaf	£ 22
American red	„	£ 22
American dark cyl.	„	£ 17
American filtered cyl. ...	„	£ 20

Benzine. Markt vast. De prijzen hebben zich gehandhaafd als volgt:

No. 1	2 s. 10 d.
No. 2	2 s. 9 d.
No. 3	2 s. 8 d.

Alle merken zijn in Schotland en Ierland 1 d. per gallon duurder.

Bij bovenstaande prijzen moet 6 d. verbruiksbelasting worden gevoegd per gallon.

Terpentijn. Gedurende de afgelopen week is Amerikaanse terpentijn goedkoop geworden.

Loco	52 s. 6 d.
Op termijn	53 s. 3 d.

Paraffine. De markt is zeer vast. De prijzen van bijna alle soorten zijn gestegen.

Bakou, 20 December 1916.

De markt voor ruwe olie blijft vast. Noteeringen staan op 45 kopeken per poed.

New York, 20 December 1916.

Geraffineerd in kisten	10,75	} per gallon.
Standard White in vaten	8,35	
Credit Balances	2,60	
Pennsylvanian Crude	\$ 2,60	per vat.

KATOEN.

NOTEERINGEN VOOR LOCO-KATOEN.

(Middling Uplands.)

	29 Dec. '16	22 Dec. '16	15 Dec. '16	29 Dec. '15	29 Dec. '14
New York	17,25 c	16,20 c	18,60 c	12,20 c	7,80 c
Liverpool	10,63 d	10,09 d	11,02 d	7,82 d	4,58 d

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaanse havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '16 tot 29 Dec. '16	Overeenkomstige perioden	
		1915-'16	1914-'15
Ontvangsten Gulf-Havens..	3421	2680	3091
„ „ Atlant. Havens	1479	1477	1589
Uitvoer naar Gr. Britannië	1542	959	1171
„ „ t Vasteland.	1270	1181	1029
„ „ Japan etc...	296	140	216

Voorraden in duizendtallen	29 Dec. '16	29 Dec. '15	29 Dec. '14
Amerik. havens	—	1751	1622
Binnenland	1367	1393	1184
New York	148	330	86
New Orleans	494	433	357
Liverpool	817	860	830

WOL.

De eerste reeks der veilingen te Londen is op 20 December gesloten, terwijl de verkoopen op 4 Januari worden hervat. De vaste stemming der prijzen bleef gehandhaafd op een niveau van 7 1/2 a 10 % boven dat der vorige reeks.

In Bradford is de week kalm geweest zonder omzetten van groote beteekenis; in de prijzen kwam geen belangrijke wijziging voor.

De markt in Boston blijft zeer vast gestemd. Prima kwaliteit Australische wol ontbreekt geheel. De eerste aanvoeren uit La plata werden gretig opgenomen; sedert 1 Januari bedraagt de aangevoerde hoeveelheid 811.954 balen binnenlandsche en 557.954 balen buitenlandsche tegen resp. 754.593 en 465.294 in 1915.

Noteeringen te Bradford:

Data	64 average	Colonial carded			
		56	50	46	40
30 December 1916	67	49	41	34	30
23 „ 1916	67	49	41	34	30
31 December 1915	42	35	32 1/2	28	25

SUIKER.

De omzet aan onze Bietsuikermarkt was na de feestdagen van geen beteekenis en bepaalde zich tot de afwikkeling van eenige Januari-contracten tot ongeveer f 22 1/8. De markt sloot aan het einde van het jaar flauw op eene nominale waarde van f 22,— voor Januari en f 23,— a f 23 1/4 voor Mei-levering.

Volgens de laatste berichten uit Duitschland en Oostenrijk zullen de finale cijfers betreffende de opbrengst van den suiker oogst waarschijnlijk eenigszins tegenvallen.

De zichtbare voorraden zijn volgens F. O. Licht:

	1916	1915	1914
Duitschl. } 1 Sept.	250.000*	545.000*	536.607 tons
Hamburg } 1 „	305.000*	478.000*	244.741 „
Oostenrijk 1 „	33.189	118.953	295.126 „
Frankrijk 1 Juli	77.184	86.800	119.192 „
Nederland 1 Dec.	35.435	45.699	61.737 „
België 1 Nov.	172.195	177.492	292.891 „
Engeland 1 Dec.			
Totaal Europa	873.003	1.451.944	1.550.294 tons
Ver.St.v.N.A. 14 Dec.	77.000	100.848	171.787 „
Cubahavens 6 „	36.000	34.322	19.000 „
Totaal.....	986.003	1.587.114	1.741.081 tons

*Raming.

Uit Java werden geen afdoeningen van Suiker gemeld. Koopers hebben zich teruggetrokken. De nu binnenkomende mailberichten bevestigen den indruk, dat de groote rijzing in de prijzen voor Javasuiker uit den oogst 1916 gedurende de maand October uitsluitend te wijten was aan plaatselijke speculaties. Onder de Chineesche speculanten waren n.l. nog vele verkopers in blanco voor October- en November-levering, die dan door de groote Chineesche houders van disponibile suikers werden gedwongen deze contracten tot enorme prijzen te dekken.

In Amerika was de stemming gedurende de afgelopen week vaster en kon de notering voor Spot Centrifugals van 5,09 c. op 5,27 c. gebracht worden. Vermoedelijk werden verdere partijen naar Europa of Zuid-Amerika afgesloten. De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen gedurende de beide weken eindigende 14 en 21 Dec. 23.000 en 11.000 tons, de versmeltingen resp. 29.000 en 22.000 tons en de voorraden op genoemde data resp. 77.000 en 65.000 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Januari.	Londen			New York 96% Centrifug.
		Tates Cubes No. 1	White Java: fob.	Americ. Granulated fob.	
29 Dec. 1916....	f 22 1/8	47/1 1/2	—	27/10 1/2	5,14
22 „ 1916....	„ 22,—	47/1 1/2	26.6	28/4 1/2	5,14
29 Dec. 1915....	„ 23 11/16	40/6	20/6	23/3	4,45 a 4,65
29 Dec. 1914....	„ 14 1/4	31/-	—	—	4,01 a 4,13
21 Juli 1914....	„ 11 10/32	18/-	—	—	3,26

RUBBER.

De positie der rubbermarkt is in de afgelopen week vrijwel onveranderd gebleven. Plantage Maatschappijen vertoonen niet veel neiging onder 3/- te verkoopen, overigens toonden de fabrikanten weinig belangstelling, zoodat de transacties beperkt bleven.

Na 1 Januari 1917 wordt echter wat meer activiteit verwacht.

Noteeringen luiden:

Prima Hevea Crepe en smoked Sheets:	
loco.....	} 2/11 1/2 einde vorige week 2/10 3/4
Jan./Juni.....	
Juli/Dec.....	
Hard fine Para.....	3/2 1/2 „ „ „ 3/3

KOFFIE.

(Uit het Maandberigt der Firma G. Duuring & Zoon.)

Gedurende het afgelopen jaar werden verkocht: 424.368 balen en 59 kisten,

tegen in 1915.....	507.181 balen en 657 kisten
„ „ 1914.....	215.376 „ „ 172 „
„ „ 1913.....	187.513 „ „ 568 „

Santos en Afrika, hetzij op levering, in veiling of uit de hand verkocht, komen onder deze afdoeningen niet voor.

Veilingen werden dit jaar niet gehouden.

De aanvoeren waren slechts ruim een derde van die des vorigen jaars en ook merkbaar kleiner dan in de vooraf-

gaande jaren, een zeer verklaarbaar verschijnsel, daar in den laatsten tijd aan den aanvoer groote belemmeringen in den weg werden gelegd.

De productie van robusta nam weder sterk toe, daarvan werden echter in Nederland slechts aan de markt gebracht 195.393 balen, tegen 257.654 balen in 1915, 113.230 balen in 1914 en 59.438 balen in 1913.

Alles te zamen bedroeg de aanvoer in Nederland 1.273.500 balen in 1916,

tegen 3.491.700 balen in 1915.

„ 1.700.700 „ „ 1914.

„ 2.093.700 „ „ 1913.

De loop der prijzen was zeer uiteenlopend, al naarmate der tijdsomstandigheden, der aanhoudingen en andere beperkingen. In Maart werd hier te lande een uitvoerverbod uitgevaardigd.

De invoeren en afleveringen aan de hoofdmakten van Europa waren voor zoover bekend:

	§ 1916 balen.	1915 balen.	1914 balen.	1913 balen.
Invoeren....	5.433.000	8.275.000	8.716.000	12.127.000
Afleveringen..	5.040.000	9.078.000	11.658.000	11.075.000
meer ingevoerd	393.000	—	—	1.052.000
„ afgeleverd	—	803.000	2.942.000	—

§ in elf maanden.

De aanvoeren in de Vereenigde Staten waren in de elf maanden van dit jaar 487.000 balen kleiner dan in 1915, de afleveringen 551.000 balen kleiner dan in het vorige jaar, waarbij echter moet worden opgemerkt dat de cijfers in 1915 grooter waren dan ooit te voren. De voorraad aldaar is in elf maanden met 300.000 balen toegenomen.

De invoer daar te lande bedroeg in de elf maanden van:

1916	1915	1914	1913
7.743.000	8.230.000	6.696.000	5.408.000 balen.

Het verbruik in de Vereenigde Staten was in 1916 kleiner dan in het vorige jaar, doch een half miljoen a 1 miljoen balen grooter dan in 1912/14 en bedroeg in de elf maanden van:

1916.	1915.	1914.	1913.
7.443.000	7.994.000	6.864.000	6.459.000

De zichtbare wereldvoorraad nam dit jaar 810.000 balen toe en bedroeg op 1 December:

1916.	1915.	1914.	1913.
11.082.000	10.429.000	10.117.000	13.141.000

Oogsten. Java. De 1915 oogst heeft bedragen 65.000 picols voor het gouvernement en 470.000 picols voor particulieren. De tegenwoordige oogst overtreft in doörsnede nog de verwachtingen in ons berigt van December 1915 uitgesproken en wordt geraamd op 43.000 picols voor het gouvernement, waarvan 30.000 picols arabica en 600.000 picols voor particulieren, waarvan 600.000 picols robusta.

De vooruitzichten van den 1917 oogst zijn, wat robusta betreft, weder gunstig, vermoedelijk niet minder bedragende dan dit jaar. Wij zouden geneigd zijn dien oogst te schatten op 75.000 picols voor het Gouvernement en 700.000 picols voor particulieren, waarvan ongeveer 25.000 picols arabica, 25.000 picols liberia en 650.000 picols robusta, terwijl wij van Sumatra, Celebes en Bali ongeveer 300.000 picols verwachten.

Sumatra was voor 1916 geraamd op 224.000 picols, en produceerde in 1915 251.000 picols en in 1914 140.000 picols.

De 1915/16 oogst in Rio bedroeg 3.250.000 balen, tegen 3.349.000 balen in 1914/15, 2.961.000 balen in 1913/14 en 2.900.000 balen in 1912/13. De oogst wordt dit jaar op 3.000.000 balen geschat. Daarvan werden reeds ontvangen 1.470.000 balen. Wanneer men nu, zooals gezegd, den oogst aanneemt op 3.000.000 balen, dan blijft te ontvangen in de volgende zes maanden 1.530.000 balen, tegen 1.037.000 balen in 1916, 1.963.000 balen in 1915, 1.042.000 balen in 1914 en 994.000 balen in 1913. De volgende oogst wordt geraamd op 3.000.000 balen.

De Santos oogst 1915/16 heeft bedragen 11.744.000 balen, tegen 9.497.000 balen in 1914/15, 10.855.000 balen in 1913/14 en 8.585.000 balen in 1912/13. Den tegenwoordigen oogst, inclusive Minas, raamt men op 10.000.000 balen. Tot einde December werden daarvan ontvangen 7.724.000 balen, zoodat van 1 Januari tot einde Juni 1917 nog 2.276.000 balen zouden overblijven, tegen 3.034.000 balen in 1916, 3.430.000 balen in 1915, 2.181.000 balen in 1914 en 1.435.000 balen in 1913. De volgende oogst wordt geschat op 12.000.000 balen.

Victoria wordt geraamd op 550.000 balen (waarvan reeds 285.000 balen ontvangen), tegen 635.000 balen in 1915/16, 466.000 balen in 1914/15, 545.000 balen in 1913/14 en 479.000 balen in 1912/13. Men raamt den volgenden oogst op 600.000 balen.

Bahia wordt op 275.000 balen geschat (waarvan 93.000

balen reeds ontvangen), tegen 316.000 balen, 146.000 balen en 129.000 balen.

Het blijkt onmogelijk aangaande de overige productielanden betrouwbare berichten te bekomen. Door bijna geheel gebrek aan scheepsruimte is er uit de beide laatste oogsten veel achtergebleven, waarmede voor de toekomst wel rekening mag worden gehouden.

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
30 Dec. 1916	417.000	6750	2.957.000	6300	12 ³ / ₈
26 „ 1916	429.000	6800	3.080.000	6300	12 ¹ / ₈
30 Dec. 1915	424.000	5525	2.307.000	5800	12 ¹ / ₈
24 Juli 1914	353.000	4900	889.000	5700	16

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
30 Dec. 1916 ..	31.000	1.474.000	150.000	7.783.000
30 Dec. 1915 ..	30.000	2.209.000	152.000	8.653.000

VETTEN EN OLIËN.

Oleo-Margarine. De noteeringen voor Januari/Februari-aflading van Amerika luiden onveranderd, namelijk:

f 135/138,— voor 1e soorten;

„ 132,— „ 2e „

Boterfabrikanten toonen evenwel geen kooplust, vooral niet, daar er op het oogeblik door gebrek aan scheepsruimte niets kan worden verladen.

Premier-Jus blijft eveneens stil. De noteeringen voor Januari-Februari-aflading luiden:

voor Noord-Amerikaansche 1e soort f 127,—

„ „ 2e „ „ 121,—

„ Zuid-Amerikaansche 1e „ „ 115,—

„ „ 2e „ „ 110,— tot f 117,—

„ „ 3e „ „ 107,—

Neutrallard wordt op Januari-Februari-aflading tot f 123,— aangeboden.

Katoenzaadolie. Een bod van f 83,— voor Boterolie (c.i.f. Rotterdam) werd door Amerika geweigerd, zonder tegenofferte.

Verder weigerde men een bod van 15¹/₄ \$cents „cost-freight Rotterdam”, met tegenofferte à 15³/₄ \$cents.

Er bestaat goede vraag voor loco Boterolie. Men zegt, dat hierin een post tot f 86,— verkocht zoude zijn. Tot dezen prijs zouden er ook nog verdere koopers aan de markt zijn. Houders vragen echter f 89/90,— en hooger.

Geraffineerd Cocosvet. De noteering is f 87/88,— voor prompte-levering.

COPRA.

De markt was deze week weder zeer vast gestemd en werden groote quantiteiten Java f.m.s. tot f 47⁷/₈ gedaan. Molukken telquel f 46³/₄.

Ook de markt te Londen is weder hooger en is Ceylon daar thans tot £ 43.10.- te plaatsen. Ceylon cif. Marseille £ 47.—.

NOTEERINGEN.

Java f. m. s.

30 December 1916....	f 47 ⁷ / ₈	} N. O. T.-condities.
23 „ 1916....	„ 47 ³ / ₄	
30 December 1915....	„ 32 ¹ / ₂	
30 December 1914....	„ 42	
20-25 Juli 1914....	„ 28 ³ / ₄	

VERKEERSWEZEN.

BEVRACHTINGEN.

30 December 1916. Vrachten bleven in alle richtingen vast. Er vonden echter weinig afdoeningen plaats, omdat ruimte voor vrije bevrachtingen schier geheel afwezig was. Uitvoervergunningen voor kolen naar onzijdige landen werden niet afgegeven.

Naar Nederland werden eenige schepen voor stukgoederen van New York afgesloten, waarvoor hooge vrachten betaald werden. Nederlandsche schepen voor graanaanvoer vertrokken niet tengevolge van de machinisten-staking.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
25/30 Dec. 1916	—	—	f 18,—	—	—	140/-
18/23 „ 1916	—	—	—	24/6	f 96,—	145/-
27 Dec./1 J. '15/16	—	—	f 9,—	13/9	f 54,—	125/-
28 Dec./2 J. '14/15	—	—	9/3	7/-	70/-	50/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijnstutten)	Holland (pitch-pine)	Engeland (pitch-pine)
25/30 December 1916 ..	—	—	—	510/- ¹
18/23 „ 1916 ..	—	—	—	535/- ¹
27 Dec./1 Jan. 1915/16 ..	—	—	f 225,—	340/- ¹
28 Dec./2 Jan. 1914/15 ..	—	—	—	140/-
Juli 1914 ..	f 12,—	24/6	75/-	77/6

ERTS.

Data	Bilbao Middlesbro'	Carthage Middlesbro'	Griekland Middlesbro'	Poti Middlesbro'
25/30 December 1916 ..	20/-	—	—	—
18/23 „ 1916 ..	20/-	21/-	—	—
27 Dec./1 Jan. 1915/16 ..	21/6	21/-	—	—
28 Dec./2 Jan. 1914/15 ..	8/6	8/3	10/-	—
Juli 1914 ..	4/3	5/4 ¹ / ₂	5/9	8/6

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Cronstadt
25/30 Dec. 1916	—	—	—	—	f 8,—	—
18/23 „ 1916	34/-	59/6	—	62/6	„ 8,—	—
27 D./1 J. '15/16	fr 43,—	65/-	—	40/-	„ 5,—	—
28 D./2 J. '14/15	„ 13,—	18/-	21/-	17/6	„ 5,50	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
25/30 December 1916 ..	—	—	—	—
18/23 „ 1916 ..	237/6	265/-	—	—
27 Dec./1 Jan. 1915/16 ..	110/-	130/-	120/-	120/-
28 Dec./2 Jan. 1914/15 ..	22/6	35/-	45/-	60/-
Juli 1914 ..	14/6	16/3	25/-	22/3

(1) Per zeilschip.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Hout gezaagd en pitchpine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnstutten per vadem van 216 kub. vt.

Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

BINNENVRACHTEN.

Er was in de afgelopen week vooral naar kleinere schepen goede vraag. Van de groote schepen vertrekken vele leeg naar de Ruhr, waar goede prijzen te maken zijn. Uit de schipperij gaan weder stemmen op om te trachten ook het particuliere werk volgens eene beurtlijst bevracht te krijgen. Men zal zich herinneren, dat in het vorige jaar de handel eene dergelijke regeling niet heeft willen aanvaarden.

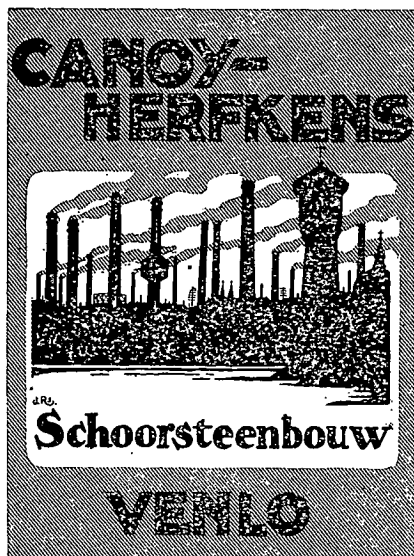
VRACHTEN TE ROTTERDAM.

(in Gld. per 2000 K.G.)

Data	Erts, nr. Ruhrhavens		Mussale goed. Bovenrijn	Waterstand
	1/4 lostijd	1/2 lostijd		
25-30 December 1916 ..	—	—	—	gunstig
18-23 „ 1916 ..	—	—	—	gunstig
27 Dec./1 Jan. 1915/16	0,32 ¹ / ₂	0,42 ¹ / ₂	—	hoog
28 Dec./2 Jan. 1914/15	0,22 ¹ / ₂	0,32 ¹ / ₂	—	gunstig
20-24 Juli 1914 ..	0,60	0,70	1,05	gunstig

J. & J. M. VOORHOEVE
Makelaars in Assurantiën
Anno 1836

ROTTERDAM

GEBROEDERS CHABOT ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Verkoop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e. a. verzekeringen van elken aard.

NIEUWE BERGING-MAATSCHAPPIJ - MAASSLUIS OPGERICHT 1887

Contracteeren voor het lichten en bergen van gezonken schepen en ladingen, op de rivieren en buitengaats.

Belasten zich met het instellen van duikeronderzoek; het opruimen van wrakken enz. door middel van springstoffen; het uitvoeren van pompwerken, waaronder het zuigen van erts en granen.

INCASSO-BANK AMSTERDAM ROTTERDAM ALMELO LEUVEHAVEN 103

Volgestort Kapitaal f 8.000.000,— Reserve f 1.341.000,—

DEPOSITO'S

INCASSEERINGEN OP BINNEN- EN BUITENLAND
AAN- EN VERKOOP VAN VREEMDE VALUTA'S

EFFECTEN EN COUPONS

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING
SAFE-DEPOSIT

INDIA JUTE CY

Adm. Délégué: JULES DANEELS

Eecloo - Ijzendijke
België Holland

ROTTERDAM
BIERHAVEN 37

Agent voor Nederland:

M. WINS
ROTTERDAM

Accountantskantoor
James Polak
(Lid Ned. Acc. Verg.)
POSTHOORNSTEEG 7^B
ROTTERDAM.

VAN RIJN & CO
UTRECHT — POSTBUS 40

EENIGE FABRIKANTEN
VAN DE UTRECHTSCHÉ

FIJNE TAFELMOSTERD

NIJGH & VAN DITMAR'S UITGEVERS-MIJ

ROTTERDAM
Wijnhaven 111-113
Telef. 7841-42-43.

Belast zich met het verzorgen van uitgaven en tijdschriften op elk gebied

Scheepvaart- en Steenkolen-Maatschappij --- Rotterdam

Filialen: AMSTERDAM — IJMUÏDEN — LEEUWARDEN — HARLINGEN

ENGELSCHE STEENKOLEN

GEREGELDE LIJNEN:

ROTTERDAM—LEITH

AMSTERDAM—NEWCASTLE o/T.

HARLINGEN—GOOLE